

**Základní škola, Mateřská škola a Základní umělecká škola
Jablonec nad Jizerou, příspěvková organizace
512 43 Jablonec nad Jizerou**

IČO 71002723

Letná 439

tel.481 59 11 08, 481 59 12 14

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM PŘEDŠKOLNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ MATEŘSKÉ ŠKOLY
JABLONEC NAD JIZEROU**

1. Identifikační údaje o mateřské škole

1.1 Název ŠVP

Název ŠVP: Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
Motivační název: Kouzelný svět poznávání

1.2 Údaje o škole

Název školy: Základní škola, Mateřská škola a Základní umělecká škola Jablonec nad Jizerou, příspěvková organizace

Sídlo školy: Jablonec nad Jizerou, Letná 439, 512 43, kraj Liberecký, okres Semily

Kontakty: e-mail: reditel@zsijnj.cz

web: <http://skoly.jablonec-krkonose.cz>

e-mail mateřské školy: skolka.jnj@tiscali.cz

web: www.msjablonecnj.cz

Telefon: 481 591 214 ředitelna MŠ

481 591 108 školní jídelna

481 591 028 třída MŠ

REDIZO: 650046072

IČO: 71002723

Statutární zástupce školy: Mgr. Miroslav Kobr

Zpracovatel ŠVP PV: Bc. Vlasta Švandová – zástupce ředitele pro mateřskou školu

1.3 Zřizovatel

Název zřizovatele: město Jablonec nad Jizerou

Adresa zřizovatele: Jablonec nad Jizerou 277, 512 43

Telefon: 481 591 922

1.4 Platnost dokumentu

Platnost ŠVP PV 1. 9. 2023 – 31. 8. 2026

Číslo jednací: 20/2023

Datum projednání v pedagogické radě: 9. 6. 2023

Ředitel školy
Mgr. Miroslav Kobr

Razítko školy

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM – Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

1	Identifikační údaje o škole.....	1
1.1	Název ŠVP.....	1
1.2	Údaje o škole.....	1
1.3	Zřizovatel.....	1
1.4	Platnost dokumentu.....	2
2	Obecná charakteristika školy	4
2.1	Velikost školy.....	4
2.2	Lokalita školy	4
2.3	Charakter a specifika budovy	4
3	Podmínky vzdělávání.....	5
3.1	Věcné podmínky.....	5
3.2	Životospráva.....	6
3.3	Psychosociální podmínky	7
3.4	Organizace chodu.....	8
3.5	Řízení mateřské školy.....	10
3.6	Personální a pedagogické zajištění.....	11
3.7	Spoluúčast rodičů.....	11
3.8	Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.....	12
3.9	Podmínky vzdělávání dětí nadaných	13
3.10	Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let.....	13
4	Organizace vzdělávání.....	14
5	Charakteristika vzdělávacího programu.....	14
5.1	Zaměření školy	14
5.2	Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu.....	15
5.3	Metody a formy vzdělávání.....	15
5.4	Zajištění vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných	17
5.5	Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let.....	20
5.6	Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka.....	22
6	Vzdělávací obsah.....	23
6.1	Integrované bloky	23
6.1.1	Kouzelný malíř podzim	23
6.1.2	Královna zima	29
6.1.3	Veselé, strakaté a voňavé jaro	34
6.1.4	Barevný podzim u Krakonoše.....	39
6.1.5	Zimní kouzlení pana Krakonoše.....	43
6.1.6	Jarní probouzení v Krakonošově zahradce.....	45
6.1.7	Poznáváme svět	49
6.2	Popis zpracování třídního vzdělávacího programu	52
6.3	Dílčí projekty a programy	52
7	Systém evaluace.....	53

2. Obecná charakteristika školy

2.1 Velikost školy

Kapacita školy: 50

Počet tříd: 2

Počet pracovníků: 7

2.2 Lokalita školy

Mateřská škola se nachází přibližně uprostřed města, v klidové zóně. V bezprostřední blízkosti je sídliště Letná. Ze zadní strany se nachází les, ze dvou stran vilová čtvrť. Před budovou je zahrada mateřské školy, která je tvořena třemi plochami, terasovitě umístěnými nad sebou. Tyto plochy jsou vybaveny herními prvky a využívány jako hřiště.

2.3 Charakter a specifika budovy

Mateřská škola je součástí sdružení tří škol: Základní školy, Mateřské školy a Základní umělecké školy.

Budova mateřské školy je umístěna v klidné části obce, prostředí těsně spjatém s přírodou. Ze dvou stran je les. Před budou je zahrada mateřské školy, která je tvořena třemi plochami terasovitě umístěnými nad sebou. Tyto plochy jsou využity jako hřiště. Postupně se podařilo vybavit je dřevěnými herními prvky, jako jsou houpačky, lezecká stěna, skluzavky, lavičky, naučné tabule a palisády. Na hřišti, které je nejbližší mateřské škole je umístěn bazén, skluzavka, zahradní altán k uskladnění venkovních hraček. Zahrada je vybudovaná jako učební pomůcka, která je využívána k plnění cílů školního vzdělávacího plánu environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty. Jedná se o bylinkové záhony, ovocné stromy a keře.

Samotná budova mateřské školy prošla v roce 2012 rekonstrukcí. Byla vyměněna okna a celá budova byla zateplena. Fasáda je ve dvou odstínech oranžové barvy a působí estetickým dojmem. Mateřská škola má tři podlaží. V prvním podlaží se nachází hlavní vstup. Ve vestibulu u hlavního vchodu jsou pravidelně vystavovány výtvarné práce dětí. Ve druhém podlaží je umístěna třída Berušek určena mladším dětem, šatna a sociální zařízení pro děti. Sociální zařízení prošlo v roce 2021 rekonstrukcí. Obklady umývárny a WC jsou v oranžové barvě. Dále je zde kancelář učitelek a ředitelna. Sociální zařízení učitelek prošlo rekonstrukcí v roce 2022. Vybavení třídy je laděno do červené barvy – závěsy, židličky, okraje stolečků, dětská sedací souprava, skříňky na hračky. V roce 2022 byla herna vybavena novou nábytkovou sestavou. Linolea ve třídách a šatnách mají vzor dřevěné podlahy. Koberec v herně Berušek je světle oranžové barvy. Třída, šatna a sociální zařízení pro starší děti – Sluníčka je umístěna ve třetím podlaží. Sociální zařízení pro starší děti je po rekonstrukci laděno do zelené barvy. Nábytek je oranžové a zelené barvy. Koberec v herně je tmavší oranžové barvy. V roce 2022 byly všechny interiérové dveře vyměněny. Mají jemný dekor dub sonoma. Stěny na chodbách a šatnách zdobí malby pohádkových postav a dětské výtvarné práce. Výrazným prvkem jsou balkony na čelní straně budovy. Jsou umístěny po celé délce obou tříd a heren. Jsou využívány např. při méně příznivém počasí pro pobyt venku nebo pro odpolední zájmovou činnost v teplém počasí.

Dopravní dostupnost školy: k mateřské škole vede pozemní komunikace. Před mateřskou školou je parkoviště pro krátkodobé parkování aut rodičů. Do města se lze dostat i veřejnou dopravou, vlakem a autobusem.

Informace z historie školy: škola byla postavena v roce 1978. Původně se skládala ze dvou základních budov, ve kterých byla čtyři oddělení pro 120 dětí. Od roku 1992 je v druhé budově Základní umělecká škola.

3. Podmínky vzdělávání

3.1 Věcné podmínky

Mateřská škola má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrozličnějším skupinovým i individuálním činnostem dětí. Každá třída má dvě části – herna má podlahovou plochu pokrytou kobercem o celkové výměře 77 m² (využívána ke hrám, tělovýchovným chvilčkám, hudebně pohybovým činnostem, odpočinku apod.), druhá část má podlahovou plochu pokrytou linoleem, rovněž o výměře 77 m² a je vybavena stolečky a židličkami (využívána ke stravování, výtvarným činnostem apod.). Denně je zajištěno dostatečné větrání podle právě probíhajících činností. Dětský nábytek je zdravotně nezávadný. Stolečky a židličky v obou třídách byly vyměněny v roce 2008. Výškově odpovídají věku dětí, barevně ladí s vybavením obou tříd. Ve třídě Berušek (mladší děti) je výška sedáku židliček 28 cm, výška stolečku 52 cm. Židličky mají sedáky a opěrátka červené barvy, okraje stolečků jsou rovněž červené. Skříňky na hračky mají dekor dřeva buk doplněný převážně červenou a žlutou barvou. Ve třídě Sluníček (starší děti) mají židličky výšku sedáku 33 cm, výška stolečku je 58 cm. Sedátka a opěrátka židliček jsou v zelené a oranžové barvě, okraje stolečků v barvě zelené. Nábytková sestava je v dekoru dřeva buk doplněný zelenou barvou. Počet toalet a umyvadel odpovídá vyhlášce č.410/2005 Sb. Hygienické zařízení v obou třídách prošlo rekonstrukcí v roce 2021. Vybavení tělocvičným náradím a náčiním, vybavení pro odpočinek i zdravotně hygienické zařízení je přizpůsobeno antropometrickým požadavkům, odpovídá počtu dětí a je zdravotně nezávadné. Tělocvičné nářadí prochází každoročně povinnou revizí.

Vybavení hračkami, didaktickými pomůckami, náčiním a materiály je dostatečné a bude i nadále průběžně obnovováno a doplňováno a všemi pedagogickými pracovníky plně využíváno. Všechny hračky mají atestaci, jsou zdravotně nezávadné. Ve třídě mladších dětí se jedná o nejjednodušší stavebnice a skládačky určené dětem do tří let. Děti od tří let mají k dispozici hračky odpovídající jejich věku rozvíjející jednotlivé funkce, dovednosti a schopnosti. Pro námětové hry je určena kuchyňka, kočárky panenky a kadeřnictví. Ve třídě starších dětí pak obchod. Pro chlapce jsou určena v dostatečném množství auta, vlaky, autodráhy, ve třídě starších dětí dětský ponk s náradím. Pro všechny děti jsou volně přístupné stolní hry, konstruktivní stavebnice, manipulační hračky, didaktické hry a hračky, knížky k volnému prohlížení a výtvarné potřeby pro volné kreslení. Hračky ve třídě mladších dětí určené dětem do tří let jsou volně dostupné, umístěné na zemi nebo ve spodních přihrádkách otevřených polic. Hračky pro děti starší jsou umístěny v uzavíratelných skříňkách nebo ve vyšších přihrádkách polic. Hračky ve třídě starších dětí jsou umístěny podle herních zón. Jedná se o auta, autodráhu, konstruktivní stavebnice, hračky pro námětové hry Na rodinu, Kadeřnictví, koutek s miniaturním domečkem a panenkami, pracovní koutek s ponkem, koutek pro hraní stolních her, prohlížení knih, skládání skládaček, výtvarné činnosti. V roce 2022 byly v rámci dotací Libereckého kraje Rozvoj informatického myšlení a digitálních kompetencí nakoupeny robotické a elektronické hračky a pomůcky (Bee-bot, Primo cubetto, elektronické knihy Albi, robot na dálkové ovládání apod.). Při vypůjčování hraček platí pravidlo o hračku si požádat a po ukončení hry ji uložit zpět na své místo.

Pomůcky a náčiní jsou umístěny v uzavíratelných skříňkách pro učitelky v každé třídě. Didaktický a výtvarný materiál je umístěn v kabinetu, který je společný a volně přístupný všem učitelkám. V kabinetu je pro potřeby pedagogů umístěna kopírka.

Na výzdobě interiéru se budou i nadále podílet děti vlastními výtvary a výkresy. Všechny vystavené práce jsou přístupné rodičům (nejen na chodbách a v šatnách, ale i ve třídách). Výtvary dětí jsou obměňovány v souladu s probíraným tématem. Pracovní nepořádek při činnostech je respektován. Herní výtvary si děti vystavují na určeném místě - parapety, které jsou dostatečně široké, nezakryté záclonami.

Zahrada navazuje bezprostředně na budovu mateřské školy. Zařízení zahrady bylo obnoveno. Nevyhovující a zastaralé průlezky byly odstraněny a byly nahrazeny novými herními prvky ze dřeva. Celá zahrada je vybavena v přírodním stylu. Zřizovatel, město Jablonec nad Jizerou se zapojil do projektu ministerstva životního prostředí Přírodní hřiště. Na hřišti nejbližší mateřské škole je pískoviště, skluzavka, bazén, lavičky a stoly. Je zde rovněž zahradní altán, kde jsou umístěny hračky na písek, koloběžky, traktůrky, kočárky, stavebnice, papíry a pastelky, křídly a sportovní náčiní (míče, kuželky, branky, síť na volejbal apod.). Na prostředním hřišti je lezecká stěna, houpačky a pérové houpačky. Dále tu je otevřený zahradní domek s lavičkami, jehož jedna venkovní stěna je zároveň tabule na kreslení křídami. Výrazným prvkem je tu dřevěný vlak. Na svahu mezi prvním a druhým hřištěm vyrůstají bylinky. Na posledním hřišti je průlezka, domeček ve svahu, velká skluzavka. Zde vyrůstají ovocné stromy a keře.

Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů (týkajících se např. čistoty, teploty, vlhkosti vzduchu, osvětlení, hluchosti, světla a stínu, alergizujících či jedovatých látek a rostlin). Všechny prostory jsou pravidelně kontrolovány Krajskou hygienickou stanicí. Úklid je prováděn pečlivě podle stanoveného úklidového plánu. K úklidu se používají zdravotně nezávadné úklidové prostředky.

K dlouhodobým cílům patří výměna osvětlení ve třídě Sluníček a dokončení výměny původního nábytku v obou třídách za nový. Průběžně budou obměňovány a doplňovány hračky, didaktický materiál i tělovýchovné pomůcky.

3.2 Životospráva

Dětem je poskytována plnohodnotná a vyvážená strava (dle předpisu). Je zachována vhodná skladba jídelníčku, dodržována zdravá technologie přípravy pokrmů a nápojů, děti mají stále k dispozici ve třídě dostatek tekutin a mezi jednotlivými podávanými pokrmy jsou dodržovány tříhodinové intervaly. Je nepřípustné násilně nutit děti do jídla. Děti jsou pouze povzbuzovány, aby daný pokrm alespoň ochutnaly. Je dodržována zdravá technologie přípravy pokrmů a nápojů. Každý den je na jídelníčku ovoce nebo syrová zelenina. Buď je součástí dopolední či odpolední svačiny nebo oběda. Rovněž jsou pravidelně zařazovány zeleninové saláty i tepelně zpracovaná zelenina. Jídelníčky jsou připravovány s předstihem, rodiče mají možnost se s nimi seznámit na nástěnce MŠ nebo na webových stránkách školy. Děti mají stále k dispozici ve třídě dostatek tekutin a hrníček na jedno použití. Vždy mohou volit ze dvou až třech nápojů. Jedná se o mléko, čaj, v letních měsících je nabízena voda.

Pravidelný denní rytmus je dán organizací dne, která je součástí vnitřního řádu mateřské školy. Organizace dne se dle potřeby může přizpůsobit aktuálnímu stavu a přání dětí. Denní rytmus a řád je natolik flexibilní, aby umožňoval organizaci činností v průběhu dne přizpůsobit potřebám a aktuální situaci (aby např. rodiče mohli své děti přivádět podle svých možností, aby bylo možné reagovat na neplánované události v životě mateřské školy apod.) Organizace dne je pouze orientační, dodržovány jsou pouze intervaly mezi jídly a doba pobytu venku. Hlavním našim cílem je SPOKOJENOST dětí.

Pobyt venku je uskutečňován denně, lze ho vynechat jen v případě extrémně nepříznivých klimatických podmínek. Děti jsou každodenně a dostatečně dlouho venku, program činností je přizpůsobován okamžité kvalitě ovzduší. Učitelky dodržují čas odchodu na pobyt venku. V jarních a letních měsících se při teplém počasí přenášejí činnosti v dopoledních hodinách příležitostně ven.

Děti mají dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru mateřské školy. Pohybovat se mohou volně po prostoru celé třídy a herny. Náradí a náčiní pro pohybové aktivity je s ohledem na bezpečnost používáno pod dohledem učitelky při řízených pohybových aktivitách. Na zahradě mají

děti možnost různorodého spontánního pohybu. Jsou zde umístěny průlezky, skluzavky, houpačky. Mohou používat koloběžky, tříkolky, šlapací traktory. Je zde rovněž vybavení pro různé pohybové a sportovní hry - fotbal, hry s míčem, švihadla, obruče, kuželky, kroužky na házení. V letních měsících je využíván bazén pro hry ve vodě. V zimních měsících je svažitý terén zahrady využíván pro jízdu na klouzácích.

V denním programu je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí (např. dětem s nižší potřebou spánku je nabízen jiný klidný program namísto odpočinku na lůžku). Donucovat děti ke spánku na lůžku je nepřijatelné. Děti odpočívají na lůžku. Pokud po cca 30 minutách neusnou, mohou vstát a věnovat se klidovým aktivitám ve vedlejší třídě.

Učitelky se samy chovají podle zásad zdravého životního stylu a poskytují tak dětem přirozený vzor. Chovají se v souladu se zdravým životním stylem. Jsou pro děti vzorem při konzumaci jídel a dodržování pitného režimu. Dětem je jídlo nabízeno a jsou motivovány k tomu, aby jej alespoň ochutnaly. Do jídelníčku jsou pravidelně zařazována i méně obvyklá jídla a suroviny, které patří do zdravé výživy (např. bulgur, kuskus, špaldová mouka apod.).

3.3 Psychosociální podmínky

Cílem je, aby ve škole panovala klidná, příznivá atmosféra, děti přicházely do MŠ rády. Učitelky se snaží kolem sebe šířit atmosféru pohody, veselí a dobré nálady. Vždy zdvořile jedná s ředitelkou, druhými učitelkami, rodiči i provozními pracovníky. Vzájemná pomoc pedagogických a nepedagogických zaměstnanců je samozřejmostí. Příležitostná pomoc rodičů v mateřské škole je vítána, předchází ji vždy prosba. Všichni dospělí mezi sebou respektují pravidla komunikace a naslouchání. Děti se s důvěrou obracejí na všechny zaměstnance se svým přáním. Bez obav říkají, že něco nechtějí (jíst, dělat). Vzájemnou pochvalou mají zaměstnanci příležitost prožít pocit uspokojení z práce a dobrého výsledku.

Nově přichozí dítě má možnost postupně se adaptovat na nové prostředí i situaci. Rodiče mohou využívat systému adaptace. Rodič může zpočátku přicházet do MŠ s dítětem a pobývat s ním během dopoledne ve třídě. Zejména u nově přichozících dětí je režim volnější, všechny činnosti jsou prováděny v klidu a beze spěchu tak, aby děti měly možnost si na nový režim zvyknout a postupně se mu přizpůsobit.

Učitelky respektují věkové i individuální zvláštnosti dětí a všechny činnosti přizpůsobují jejich potřebám. Vždy se snaží navodit atmosféru klidu a bezpečí. Děti nejsou neúměrně zatěžovány či neurotizovány spěchem a chvatem. Učitelka vždy včas upozorní děti, že činnosti bude třeba ukončit. Děti tak mají možnost dohrát si hru, či dokončit rozdělanou činnost. Osobní tempo dětí je respektováno. Děti pomalejší pracují svým tempem, děti rychlejší se zabývají jinou činností, zatímco ostatní dokončují svou práci. Změny programu a organizace dne jsou dětem vždy vysvětleny.

Všechny děti mají rovnocenné postavení a žádné z nich není zvýhodňováno ani znevýhodňováno. Jakékoli projevy nerovností, podceňování a zesměšňování jsou nepřijatelné. Děti zažívají pocit přijetí, sounáležitosti, důležitosti pro skupinu. Učitelka oslovuje každé dítě křestním jménem. Přijímá každé dítě nepodmíněně takové, jaké je.

Volnost a osobní svoboda dětí je dobře vyvážená s nezbytnou mírou omezení, vyplývajících z nutnosti dodržovat v mateřské škole potřebný řád a učit děti pravidlům soužití. Děti jsou vždy s pravidly soužití seznámeny a postupně je přijímají. Vzájemně se upozorňují na porušování pravidel. Učitelka omezuje neopodstatněné žalování na nejnižší možnou míru a porušování pravidel s dětmi spíše prodiskutuje. Dává tak přednost dialogu před direktivními příkazy.

Dětem se dostává jasných a srozumitelných pokynů. Třída je pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou zpravidla rády. Učitelky projevují všem dětem bez rozdílu emoční vřelost. Svým chováním poskytují empatickou odezvu na problémy dítěte. Záměrně zařazují různé kooperativní hry. Vyhýbají se nepřiměřeným manipulacím s dětmi.

Pedagogický styl, resp. způsob, jakým jsou děti vedeny, je podporující, sympatizující, projevuje se přímou, vstřícnou, empatickou a naslouchající komunikací učitele s dětmi. Je vyloučeno

manipulování s dítětem, zbytečné organizování dětí z obavy o časové prostoje, podporování nezdravé soutěživosti dětí. Jakákoliv komunikace s dítětem, kterou dítě pociťuje jako násilí, je nepřijatelná. Učitelky vedou děti k vhodné komunikaci s dospělými i ostatními dětmi. Dítě má nárok v každé situaci vyjádřit vlastní názor. Děti jsou vedeny příkladem k zásadám slušnosti při vzájemné komunikaci.

Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, který počítá s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte. Vzdělávací nabídka odpovídá mentalitě předškolního dítěte a potřebám jeho života (je dítěti tematicky blízká, jemu pochopitelná, přiměřeně náročná, dítěti užitečná a prakticky využitelná). Děti mají možnost se obracet na učitelky s návrhy činností a aktivit, které se jich bezprostředně týkají. Pokud se dítě chová tak, že porušuje pravidla všem dětem známá a dětmi přijatá, hledají učitelky řešení tak, aby si dítě uvědomilo následky svého chování a nejdříve samy hledaly řešení svých problémů. Všechny nároky na děti kladené odpovídají mentálnímu věku dítěte (nikoli kalendářnímu).

Učitelky se vyhýbají negativním slovním komentářům a podporují děti v samostatných pokusech, jsou uznalé, dostatečně oceňují a vyhodnocují konkrétní projevy a výkony dítěte a přiměřeně na ně reaguje pozitivním oceněním, vyvarují se paušálních pochval stejně jako odsudků. Vždy se snaží porozumět motivům a příčinám chování dítěte. Pochvaly a tresty jsou využívány výjimečně, preferována je věcná zpětná vazba o chování a činnostech dětí. Negativní spontánní projevy dětí jsou využívány k posilování sebekontroly a duševní odolnosti. Při pozitivním hodnocení chování a činností je využívána pozitivní zpětná vazba, povzbuzování, ocenění. Všechny činnosti jsou vedeny a motivovány tak, aby se děti do nich pouštěly s odvahou a bez obav z chyb.

Ve vztazích mezi dospělými i mezi dětmi se projevuje vzájemná důvěra, tolerance, ohleduplnost a zdvořilost, solidarita, vzájemná pomoc a podpora. Dospělí se chovají důvěryhodně a spolehlivě (autenticky). Vztahy mezi učitelkami i vztahy mezi pedagogickým a provozním personálem jsou pro děti vzorem. Zdvořilost a ochota, vzájemná pomoc a důvěra jsou stabilním vzorcem chování. Tyto vzorce chování jsou přenášeny do vzájemných vztahů dětí a ze strany učitelek jsou nadále podporovány a prohlubovány.

Učitelky se programově věnují neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňují prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí). Při společných hrách je největší prostor pro budování vztahů mezi dětmi. Učitelky se snaží najít u každého dítěte pozitivní vlastnosti a dovednosti, které mohou ostatní děti ocenit a dítě přijmout do kolektivu.

3.4 Organizace chodu

Denní řád je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na individuální možnosti dětí, jejich aktuální či aktuálně změněné potřeby. Organizace dne je pouze orientační s ohledem na dobu pobytu venku a tříhodinový interval mezi jídly.

Do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity. Učitelka denně plánuje pohybové činnosti na správné držení těla či rozvoj motorických dovedností. Ranní cvičení je nedílnou součástí denního režimu. Řízené pohybové činnosti realizuje učitelka tak, aby mohla kontrolovat správné provádění cviků u jednotlivých dětí. Vždy je dbáno na bezpečnost a zdraví dětí.

Učitelky se plně věnují dětem a jejich vzdělávání. Po celou dobu pobytu dítěte v mateřské škole, je učitelka neustále přítomna. Plně se věnuje dětem při hrách i řízených činnostech. Při spontánních aktivitách učitelka sleduje děti a na základě tohoto pozorování plánuje další aktivity. Pozorování dětí tvoří základ pedagogické diagnostiky.

Děti nacházejí potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí. Ve třídě i herně jsou hrací kouty pro různé námětové či konstruktivní hry, výtvarné činnosti, koutek pro práci s knihou. Tyto kouty umožňují hru v menších skupinkách, popřípadě individuální činnost dítěte. WC mají oddělené boxy, které zajišťují intimitu.

Při vstupu dítěte do mateřské školy je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim. Rodičům je umožněno navštěvovat s dětmi v adaptačním období mateřskou školu. Délka adaptačního období je individuální.

Poměr spontánních a řízených činností je v denním programu vyvážený, a to včetně aktivit, které mateřská škola organizuje nad rámec běžného programu. Děti mají možnost výběru účastnit se spontánních aktivit. Nejmladší děti mají možnost výběru zúčastnit se řízených aktivit, starší děti se těchto aktivit zúčastňují vždy (v případě potřeby v omezené míře). V průběhu dne se řízené i spontánní aktivity střídají, popřípadě probíhají i souběžně. Mateřská škola nabízí rovněž nadstandardní aktivity jako je výuka lyžování, předplavecká výuka, sportovní činnosti v projektu Sportovní školička, celodenní výlety, návštěvy divadel či výstav.

Děti mají dostatek času a prostoru pro spontánní hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní později pokračovat. Rozehrané - zejména konstruktivní hry mohou děti nechat nedokončené i více dní a postupně se k nim vracet. Děti jsou vždy upozorňovány včas, že hru je třeba ukončit.

Veškeré aktivity jsou organizovány tak, aby děti byly podněcovány k vlastní aktivitě a experimentování, aby se zapojovaly do organizace činností, pracovaly svým tempem. Učitelka respektuje osobní psychomotorické tempo dětí, které vychází zejména z věku dětí a podřizuje mu organizaci činnosti. Děti mají možnost se obracet na učitelky s návrhy aktivit. Učitelka vždy zváží, zda je návrh možno realizovat z hlediska bezpečnosti, materiálních možností a schopností dětí.

Jsou vytvářeny podmínky pro individuální a skupinové i frontální činnosti, děti mají možnost účastnit se společných činností v malých, středně velkých i velkých skupinách. Každá třída i herna je členěna na kouty, které umožňují hru v menší skupině. Řízené činnosti jsou organizovány pro různě velké skupiny od frontálního až po individuální vzdělávání. Pro frontální činnosti vytváří učitelka prostor a umožňuje tak setkávání všech dětí.

Je dostatečně dbáno na osobní soukromí dětí. Pokud to děti potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak mají i možnost soukromí při osobní hygieně. WC mají oddělené boxy, které umožňují intimitu. Sprchový kout je oddělen stěnou od ostatního prostoru umývárny.

Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí. Učitelka vede pravidelné záznamy o vývoji jednotlivých dětí. Záznamy o dětech jsou prováděny na základě pedagogické diagnostiky s využitím odborné literatury a vycházejí z pravidelného pozorování dětí. Od roku 2022 je využíván diagnostický materiál iSophi. Všechny činnosti jsou pak na základě těchto pozorování pečlivě plánovány.

Pro realizaci plánovaných činností jsou vytvářeny vhodné materiální podmínky (věcné vybavení prostředí je dostatečné a kvalitní, pomůcky jsou připravovány včas). Mateřská škola má dostatečně velké prostory a takové prostorové uspořádání, které vyhovuje nejrozličnějším skupinovým i individuálním činnostem dětí. Každá třída má dvě části – herna má podlahovou plochu pokrytou kobercem (využívána k hrám, námětovým hrám Na obchod, domácnost, lékaře, kadeřnictví apod., tělovýchovným chvilčkám, hudebně pohybovým činnostem apod.), třída má podlahovou plochu pokrytou linoleem. Jsou zde umístěny stolečky a židličky (využívána k výtvarným činnostem, konstruktivním hrám, stolním hrám, ke stravování), je zde umístěna dětská truhlářská dílna, koutek s pokojíčkem a miniaturním domem, koutek pro stavbu autodráhy či vláčkové dráhy. Vybavení hračkami, didaktickými pomůckami, náčiním a materiály je dostatečné a bude i nadále průběžně obnovováno a doplňováno a všemi pedagogickými pracovníky plně využíváno. Didaktické, tělovýchovné a výtvarné pomůcky jsou umístěny ve společném kabinetu a v každé třídě. Ve třídách jsou pomůcky umístěny v uzavíratelných skříňkách.

Stanovené počty dětí ve třídě nejsou překračovány, spojování tříd je maximálně omezeno. Počty dětí nepřekračují hranici stanovenou vyhláškou č.14/2005 Sb. v platném znění (24 dětí na třídu) a zařazení do sítě škol a hygienickým požadavkům.

3.5. Řízení mateřské školy

Povinnosti, pravomoci a úkoly všech zaměstnanců jsou jasně vymezeny. Všichni zaměstnanci znají své kompetence – jsou obsaženy v pracovních náplních. S pracovními náplněmi jsou zaměstnanci seznámeni vždy při nástupu do zaměstnání. Seznámení s pracovní náplní je stvrzeno podpisem.

Je vytvořen funkční informační systém, a to jak uvnitř mateřské školy, tak navenek. MŠ má zavedený fungující vnitřní informační systém. Vzhledem k tomu, že se jedná o mateřskou školu s malým počtem pracovníků, funguje informační systém většinou ústně. Běžné provozní záležitosti se řeší na provozních a pedagogických poradách. Z každé porady je proveden zápis, stvrzen podpisy všech zúčastněných zaměstnanců.

Při vedení zaměstnanců zástupkyně ředitele pro MŠ vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje spolupracovníky do řízení MŠ, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor. Podporuje a motivuje spoluúčast všech členů týmu na rozhodování o zásadních otázkách školního programu. Zaměstnanci se mají možnost otevřeně vyjadřovat k práci své i jiných zaměstnanců včetně zástupkyně ředitele pro MŠ a ředitele školy. Zaměstnanci otevřeně komunikují se všemi, všichni se vzájemně tolerují, důvěřují si a mají jeden pro druhého porozumění. Zástupkyně ředitele pro MŠ podává včas pravdivé informace o záležitostech školy. Dává zaměstnancům prostor k samostatnému rozhodování a realizaci vlastních nápadů. Zásadní problémy řeší všichni zaměstnanci společně a včas. Problémy a konflikty se řeší věcně, kultivovaným a efektivním způsobem.

Zástupkyně ředitele pro MŠ vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, pozitivně zaměstnance motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci. Ředitel školy užívá jasná kritéria finančního ohodnocení pracovníků. Zaměstnanci cítí uspokojení z práce. Zástupkyně ředitele pro MŠ pravidelně provádí hospitační činnost na základě předem stanovených kritérií. Rozbor práce po hospitaci je veden konstruktivně (řeší zjištěné nedostatky věcně). Zápis z hospitační činnosti stvrzují učitelky svým podpisem.

Pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče. Učitelky přicházejí s podněty a nápady k rozvíjení programu školy. Rodiče mohou přicházet s konstruktivními podněty a nápady k rozvíjení programu školy. Několikrát během školního roku jsou pořádány akce pro rodiče (besídky, semináře, dílny apod.).

Plánování pedagogické práce a chodu mateřské školy je funkční, opírá se o předchozí analýzu a využívá zpětné vazby. Pedagogové se v průběhu roku pravidelně setkávají na pedagogických poradách, kde pracují na tvorbě ŠVP PV, plánují nadstandardní akce školy, vyhodnocují svoji práci, vzájemně konzultují. Při tvorbě ŠVP PV vycházíme z analýzy činností a vzdělávacích výsledků. Provádí se pravidelné sebehodnocení školy (vyhláška č.15/2005 Sb.).

Zástupkyně ředitele pro MŠ vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními členy pedagogického týmu. Kontrolní a evaluační činnosti zahrnují všechny stránky chodu mateřské školy, jsou smysluplné a užitečné. Z výsledků jsou vyvozovány závěry pro další práci.

Na tvorbě ŠVP PV se podílejí všechny pedagogické pracovnice. Obohacují jej svými náměty, které vycházejí ze zkušeností či nových poznatků získaných studiem odborné literatury nebo účastí na vzdělávacích seminářích v rámci DVPP.

Zástupkyně ředitele pro MŠ vytváří kontrolní a hodnotící systém, který poskytuje konkrétní informace o plnění projektu, koncepčních záměrů a plánů školy. Jedná se o pravidelné hospitace a pravidelnou autoevaluaci. Učitelky si uvědomují osobní odpovědnost za naplňování programu školy, vzájemně se informují a domlouvají na požadavcích, které mají na chování, pracovní postupy, vytváření návyků dětí. ŠVP PV je tvořen postupně. Sebehodnocení školy zahrnuje všechny oblasti – podmínky, procesy (práce učitelky) i výsledky dětí (jakých kompetencí dosahují).

Mateřská škola spolupracuje se zřizovatelem a dalšími orgány státní správy a samosprávy, se základní školou, popřípadě i jinými organizacemi v místě mateřské školy a s odborníky poskytujícími pomoc zejména při řešení individuálních výchovných a vzdělávacích problémů dětí. Zástupkyně ředitele pro MŠ zajišťuje vnější informační systém pro rodiče a širší veřejnost (informační tabule na chodbě MŠ, webové stránky školy). Učitelky navštěvují ZŠ pravidelně před

zápisem, aby seznámily děti s jejím prostředím. Projednávají v dostatečném časovém předstihu s rodiči případnou nezralost dítěte k docházce do ZŠ. V případě nezralosti dítěte nabízí MŠ rodičům odbornou pomoc a konzultace s odborníky z PPP Semily, vysvětlí postup s případným udělením odkladu školní docházky. MŠ informuje rodiče o odborných pracovištích, které jim mohou poskytnout podporu při vzdělávacích nebo výchovných obtížích.

Představitelé obce jsou seznamováni s problémy, se kterými se škola potýká a snaží se je efektivně řešit.

3.6 Personální a pedagogické zajištění

Všichni pracovníci, kteří pracují v mateřské škole jako pedagogové, mají předepsanou odbornou kvalifikaci. Kvalifikace učitelek odpovídá zákonu č.563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Všechny učitelky se zúčastňují odborných vzdělávacích seminářů dle aktuální nabídky NIDV, CVLK nebo MAS Jilemnicko. Pravidelně se věnují samostudiu odborné literatury a časopisů. Vzájemně se o získaných poznatcích informují.

Pedagogický sbor, resp. pracovní tým funguje na základě jasně vymezených a společně vytvořených pravidel. Pravidla jsou zakotvena ve vnitřních řádech školy (pracovní řád, organizační řád a školní řád), se kterými je každý pracovník seznámen vždy při nástupu do zaměstnání a dále vždy na první provozní poradě každého školního roku. Seznámení s vnitřními řády je stvrzeno podpisem příslušného pracovníka.

Pedagogové se sebevzdělávají, ke svému dalšímu vzdělávání přistupují aktivně. Každá učitelka každý rok přečte alespoň jednu odbornou publikaci dle vlastního výběru. Pravidelně čte odborné časopisy. Každý rok se učitelky účastní odborných seminářů v rámci DVPP. Poznatky z DVPP využívají v praxi.

Zástupkyně ředitele pro MŠ podporuje profesionalizaci pracovního týmu, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů (včetně svojí osoby), vytváří podmínky pro jejich další systematické vzdělávání. Další vzdělávání je umožněno všem pedagogickým pracovnícům. Práce učitelek je na odborné úrovni. Zástupkyně ředitele pro MŠ se rovněž vzdělává v různých oblastech a využívá poznatky v praxi.

Služby pedagogů jsou organizovány takovým způsobem, aby byla vždy a při všech činnostech dětem zajištěna optimální pedagogická péče.

V optimálním případě, kdy na jednu třídu jsou zajištěny dvě učitelky, dochází k překrývání služeb v rozsahu třech hodin.

Pedagogové jednají, chovají se a pracují profesionálním způsobem (v souladu se společenskými pravidly a pedagogickými a metodickými zásadami výchovy a vzdělávání předškolních dětí). Každá učitelka se chová v souladu se všeobecně přijatými společenskými pravidly chování. Pracuje vždy v souladu s ŠVP PV. Svoji práci vyhodnocuje na základě evaluačních kritérií schválených na pedagogické radě.

Specializované služby, jako je logopedie, či jiná péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým předškolní pedagog sám není dostatečně kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky (speciálními pedagogy, školními či poradenskými psychology, lékaři, rehabilitačními pracovníky aj.). Logopedii zajišťuje Bc. Vlasta Švandová jako logopedický asistent pod supervizí klinických logopedek Mgr. Pilařové a Mgr. Šírové z MMN Jilemnice. Mateřská škola úzce spolupracuje s PPP a SPC Semily a dětskou klinickou psycholožkou Mgr. Jeriovou.

3.7 Spoluúčast rodičů

Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství. Rodiče jsou prokazatelně seznámeni se základními dokumenty školy (ŠVP PV, Školní řád). Ve Školním

řádu jsou jasně vytyčena práva a povinnosti rodičů. Rodiče mohou volně vstupovat do tříd, mohou otevřeně jednat, mít připomínky k chodu MŠ. Při zásadních otázkách vzdělávání a jeho organizaci spolurozhodují.

Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět. Před nástupem dítěte do mateřské školy učitelka zjišťuje představy rodičů o vzdělávacích postupech vhodných pro jejich dítě. Učitelka zná stravovací návyky dítěte. Zjišťuje, s jakými zkušenostmi a na jaké vývojové úrovni dítě přichází do MŠ z rodiny. MŠ zjišťuje, jaké jsou potřeby, nároky rodičů ve vztahu k MŠ a snaží se jim co nejvíce vyhovět.

Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projevili-li zájem, mohou spolurozhodovat při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod. Při scházení i rozcházení dětí mohou rodiče volně vstupovat do tříd. MŠ organizuje pro rodiče pravidelné akce - výtvarné dílny, sportovní akce, vzdělávací semináře. V případě potřeby mohou rodiče žádat o konzultace ve výchovných a vzdělávacích otázkách. Vždy na začátku školního roku jsou pro rodiče organizovány informační schůzky. Každý rodič si může sjednat individuální schůzku, na které získá informace o svém dítěti.

Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči na společném postupu při jeho výchově a vzdělávání. Rodiče jsou informováni o výsledcích vzdělávání svého dítěte. Učitelka s rodiči konzultuje výchovné záměry, poskytuje rodičům informace o pokrocích ve vývoji a vzdělávání dítěte, popřípadě nechá nahlédnout do záznamů o jeho vývoji. Všechny informace jsou podávány na odborné úrovni.

Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost jejich informací. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, diskrétně a s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Informace o rodině a dětech jsou důvěrné informace, se kterými pracují pouze učitelky ve třídě a zástupkyně ředitele pro MŠ, nikdo jiný je nezná. Nakládání s osobními údaji je zakotveno ve vnitřní směrnici Informační systém mateřské školy Jablonec nad Jizerou - pokyny pro zacházení s informacemi a Směrnici k ochraně osobních údajů. Se směrnici byli všichni zaměstnanci prokazatelně seznámeni, což stvrdili svým podpisem.

Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí. Mateřská škola poskytuje rodičům poradenský servis. Poskytování poradenských služeb je zakotveno ve Směrnici o poskytování poradenských služeb, se kterou byly všechny učitelky seznámeny, což stvrdily svým podpisem. Rodiče se mohou obracet na učitelky s dotazy a požadavky, půjčovat si ve škole odbornou literaturu. V ideálním případě rodiče přijímají pozitivně pedagogická doporučení učitelek a snaží se jimi řídit. MŠ nabízí odborné přednášky, ve spolupráci se školským poradenským zařízením (nejčastěji PPP Semily).

3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

V případě přijetí dítěte se SVP bude zajištěno vhodné prostředí. Ve spolupráci se zřizovatelem školy budou případně upraveny materiální podmínky. Rovněž bude zajištěn asistent pedagoga. Kompenzační pomůcky budou zajištěny podle potřeb konkrétního dítěte s konkrétními vzdělávacími potřebami. Rámcové cíle a záměry předškolního vzdělávání jsou pro vzdělávání všech dětí společné. Snahou pedagogů je vytvořit optimální podmínky k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci mu, aby dosáhlo co největší samostatnosti. Logopedická péče je v Mateřské škole zajištěna logopedickou asistentkou Vlastou Švandovou, která úzce spolupracuje s klinickými logopedkami z MMN Jilemnice.

3.9 Podmínky vzdělávání dětí nadaných

Mateřská škola je vybavena standardními pomůckami, využívanými k rozvoji dětí ve všech oblastech. Pokud bude v mateřské škole umístěno nadané dítě, dle doporučení ŠPZ budou zakoupeny pomůcky, rozvíjející konkrétní oblast tohoto dítěte. Mateřská škola je vybavena didaktickými pomůckami, knihami, pracovními sešity, které rozvíjejí kognitivní schopnosti dětí. Pokud bude v mateřské škole umístěno dítě vykazující nadání v oblasti kognitivní, budou další vhodné pomůcky dle doporučení ŠPZ dokoupeny. Nadané děti budou vzdělávány tak, aby rozvoj jejich nadání byl dostatečně stimulován. U těchto dětí bude vždy využíván individuální přístup. Při rozvoji různých druhů nadání bude využíváno náročnější zadání úkolů, častější zařazování úkolů rozvíjejících daný druh nadání. Pedagogové budou v souvislosti se vzděláváním nadaných dětí studovat odbornou literaturu, popřípadě se zúčastní vzdělávacího semináře zaměřeného na tuto problematiku. K dítěti budou přistupovat tak, aby bylo podporováno v samostatném řešení úkolů či rozvoji jeho nadání v uměleckých oblastech nebo pohybových aktivitách. Základem spolupráce při vzdělávání nadaných dětí je spolupráce s rodinou. Vždy se musí domluvit rodina a škola, jakým způsobem bude vzdělávání nadaného dítěte probíhat, jaké pomůcky budou využívány, jaké bude časové rozpětí působení školy na rozvoji nadání dítěte.

3.10 Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

Mateřská škola je vybavena dostatečným množstvím hraček a pomůcek určených pro dvouleté děti. Jedná se o hračky z měkkých materiálů, díly stavebnic jsou větších rozměrů, skládačky jsou jednoduché, tvořené dvěma až čtyřmi díly. Pro dvouleté děti jsou určeny jednoduché vkládačky a knihy - leporela. Dvouleté děti jsou umísťovány do třídy mladších dětí určené pro děti 2 - 4 leté. Hračky určené pro starší děti, tvořené drobnějšími částmi, jsou umístěny ve vyšších políčkách, které znesnadňují dosáhnouti na hračky dvouletými dětmi. Děti vždy uklízejí hračky zpět na své místo. Učitelka je povinna zkontrolovat umístění bezpečnost ohrožujících hraček dvouletých dětí na místo, kam tyto děti nedosáhnou. Prostředí třídy je uspořádáno tak, aby děti mohly volit různé druhy her s dostatkem pohybu. V koutku v herně je umístěna dětská sedací souprava, kde můžou děti průběžně odpočívat. Veškeré hygienické vybavení odpovídá předpisům a normám. Umývárna je vybavena sprchovým koutem. Pokud je dvouleté dítě plenováno, jsou pleny v podepsaném obalu umístěny ve skříňce v umývárně. U přebalovacího stolu je umístěn uzavíratelný koš, který je pravidelně vynášen. Náhradní oblečení je připraveno v šatně v sáčkách k tomuto určených. Učitelky i rodiče kontrolují množství náhradního oblečení. Rodiče je dle potřeby doplňují. Dvouleté děti se účastní vzdělávání ve stejném režimu dne jako děti 3 - 4 leté. Je respektována jejich větší unavitelnost, mají možnost si místo řízené činnosti volně hrát nebo popřípadě odpočívat. Na začátku docházky do mateřské školy je dětem umožněn adaptační režim. Děti mohou docházet pouze na část dne, mohou docházet v doprovodu rodičů. Zejména na počátku docházky si mohou děti přinášet z domova svoji oblíbenou hračku. Je nutno dbát na bezpečnost ostatních dětí, nepřípustné jsou hračky, které by jejich bezpečnost ohrožovaly (ostré hrany, špičaté hroty apod.). Vzdělávání dvouletých dětí probíhá podle aktuální situace a schopností konkrétních dětí. Frontální vzdělávání je častěji nahrazováno vzděláváním individuálním nebo skupinovým. Ke všem dětem učitelka přistupuje laskavě, ale důsledně. Ve spolupráci s rodinou volí nejúčinnější metody výchovy a vzdělávání. Učitelka vytváří ve třídě ovzduší klidu a důvěry. Aktivně podněcuje pozitivní vztahy mezi dětmi. Posiluje vzájemnou důvěru mezi rodinou a školou.

4. Organizace vzdělávání

Druh provozu školy: Celodenní

Počet tříd včetně bližší charakteristiky:

V mateřské škole jsou dvě homogenní třídy. Třída mladších dětí, nazvaná Berušky, je určena pro děti od dvou do čtyř let. Třídní vzdělávací program je zaměřen na získání základních vědomostí, dovedností a návyků, na kterých staví třídní vzdělávací program u starších dětí. Třída starších dětí, nazvaná Sluníčka, je určena pro děti od čtyř do šesti (popř. sedmi) let. Třídní vzdělávací program je zaměřen na získání vědomostí, zkušeností a poznatků důležitých pro úspěšný start v základní škole.

Pravidla pro zařazování do jednotlivých tříd:

Zařazování dětí do jednotlivých tříd vychází z věku dítěte. Dvouleté a tříleté děti jsou automaticky zařazeny do třídy Berušek, předškoláci do třídy Sluníček. Čtyřleté děti jsou zařazovány do tříd podle svých schopností a dle naplněnosti obou tříd.

Činnosti se souběžným působením dvou učitelů ve třídě:

Souběžně působí ve třídě obě učitelky v době pobytu venku, oběda a přípravy na odpolední odpočinek. Přítomnost obou učitelek je rovněž při nadstandardních akcích jako jsou výlety, sportovní akce, exkurze nebo návštěvy divadelních představení.

Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy:

Děti jsou zapisovány do mateřské školy pravidelně při zápise, který je každoročně organizován přibližně v polovině měsíce května. Veřejnost je o zápisu informována v místním časopisu Jizeran, na informačních plakátech vyvěšených na vývěsce Městského úřadu, v základní škole, u dětského lékaře, na informační nástěnce mateřské školy a webových stránkách mateřské školy. Přednostně jsou přijímány děti poslední rok před plněním povinné školní docházky s trvalým bydlištěm v Jablonci nad Jizerou. Děti mohou být přijímány i v průběhu školního roku, pokud je dostatečná kapacita volných míst.

Popis pravidel organizace individuálního vzdělávání:

Děti v posledním ročníku před zahájením povinné školní docházky mohou být v odůvodněných případech vzdělávány individuálně zákonným zástupcem doma. Mateřské škole jsou rodiče povinni předat oznámení o individuálním vzdělávání a dostavit se do mateřské školy k ověření dosažení úrovně očekávaných výstupů dle RVP PV (§ 34b školského zákona).

5. Charakteristika školního vzdělávacího programu

5.1 Zaměření školy

Naším cílem je vytvořit mateřskou školu s vysokou úrovní pedagogického přístupu ke vzdělávání dítěte, příjemným klimatem a s hodnotným zázemím pro rodinu. Podstatná je pro nás individualita dítěte, věkové i osobnostní zvláštnosti, jeho rodinné zázemí. Pracujeme s dítětem od prvního do posledního dne jeho pobytu v mateřské škole, jsme jeho partnery a průvodci. Učíme ho komunikovat, jednat samostatně a bezpečně ve všech sociálních situacích. U mladších dětí chceme především doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni zajistit prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů a zdrojem spolehlivých základů do života i vzdělávání. Starší děti jsou vedeny k dovednostem, které jim zajistí předpoklady pro pokračování ve vzdělání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dítěte a umožňováno tak každému dítěti dospět k optimální úrovni osobnostního rozvoje a učení. Předškolní

vzdělávání má usnadňovat dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu. Ke splnění tohoto úkolu je nutno rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, napomáhat mu v chápání okolního světa i učit dítě žít ve společnosti ostatních, přibližovat mu hodnoty touto společností uznávané. ŠVP PV se snaží maximálně přizpůsobovat vývojovým fyziologickým, kognitivním, sociálním a emocionálním potřebám dětí předškolního věku. Možnosti a rozvojové předpoklady dětí jsou kritériem pro uplatnění vhodných metod práce. Mateřská škola se nachází v prostředí úzce spjatém s přírodou. Z toho vyplývá zaměření školy. Využívá především přírodní prostředí k získávání zkušeností a poznatků a vytváření vědomí o tom, že jsme součástí tohoto prostředí, které je nutno chránit.

5.2 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

Cílem vzdělávání je, aby na konci předškolního období bylo dítě jedinečnou a relativně samostatnou osobností, schopnou zvládat, pokud možno aktivně a s osobním uspokojením, takové nároky života, které jsou na ně běžně kladeny a zároveň i ty, které ho v budoucnu nevyhnutelně čekají.

Rozvíjení dítěte, jeho učení a poznání zahrnuje cíle stanovené RVP PV zejména v oblasti dítě a jeho psychika. Cílem je, aby se děti učily s chutí spontánně i vědomě a nebály se chybovat. Při učení uměly vyvinout volní úsilí, zkoumaly a objevovaly, uměly klást otázky a hledat na ně odpovědi, což je povede ke získání elementárních poznatků o světě lidí, kultury, přírody i techniky. Při řešení problémů by měly děti umět odhadnout své síly a problémy řešit na základě svých zkušeností, přičemž užívají logické, matematické i empirické postupy. Cílem je zpřesňovat početní představy, matematické pojmy a souvislosti. Měly by umět získané zkušenosti uplatnit v praktických situacích a dalším učení. **Osvojení základů hodnot, na nichž je založena naše společnost** zahrnuje cíle obsažené v oblasti dítě a společnost a dítě a ten druhý. Cílem je, aby děti ovládaly řeč a hovořily ve vhodně a gramaticky správně formulovaných větách. Aby se dokázaly domlouvat slovy i gesty a v běžných situacích komunikovaly bez zábran jak s druhými dětmi, tak dospělými. Aby dovedly využívat informativní a komunikativní prostředky, ovládaly dovednosti, které předcházejí čtení a psaní a měly vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku. Aby si uměly vytvořit svůj názor, obhájit své jednání a uvědomit si, že za své jednání nese odpovědnost i důsledky. Dokázaly se bránit projevům násilí jiného dítěte, domlouvat se a spolupracovat s ostatními, prosadit se i podřídit se. Chovat se obezřetně při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích. Aby uměly dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla a zároveň uměly být tolerantní k odlišnostem a jedinečnostem. **Získání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí** se plní zejména v oblasti dítě a svět a dítě a jeho tělo, dítě a ten druhý. Cílem je připravit osobnost dítěte tak, aby dokázalo rozpoznat své silné stránky, rizika svých nápadů a mělo smysl pro povinnosti i práva svá i druhých. Aby mělo základní představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami. Aby dokázalo dbát o své zdraví a chovat se odpovědně s ohledem na okolní prostředí jak přírodní, tak společenské.

V oblasti materiálního vybavení mateřské školy patří mezi dlouhodobé cíle výměna osvětlení ve třídě Sluníček. Dovybavení obou tříd novým nábytkem určeným pro umístění hraček a didaktických pomůcek. Rovněž pak doplňování a obnovování vybavenosti hračkami, tělovýchovnými a didaktickými pomůckami.

5.3 Metody a formy vzdělávání

Formy vzdělávání:

Formy výchovně vzdělávací práce lze dělit podle uplatnění prostředí. Využíváme práci v prostředí mateřské školy (v herně, ve třídě, u stolečků, na hřišti) a v jiném přirozeném prostředí. Podle uspořádání dětí využíváme frontální, skupinové učení a učení individuální. Při frontální vyučování

pracuje učitelka hromadně se všemi dětmi společnou formou se stejným obsahem činnosti. Skupinové učení probíhá ve skupinách vytvořených učitelkou nebo dětmi. Práci ve skupině si mohou rozdělit, debatovat o problémech, vzájemně se kontrolovat, povzbuzovat, objevovat chyby a společně směřovat k cíli. Individuální učení znamená učení jednoho dítěte, které pracuje samostatně, bez spolupráce s ostatními.

Dle rozdělení rolí dětí jde o kooperativní a individuální vzdělávání. *Kooperativní učení hrou a činnostmi* zařazujeme s ohledem na schopnost dětí pracovat v malých skupinách či dvojicích. Předpokladem pro zvládnutí této formy je schopnost dítěte dodržovat dohodnutá pravidla. Pravidel nemusí být mnoho, ale musí se dodržovat. Pro přijetí a následné respektování pravidel je vhodné, aby se na jejich vytváření děti samy podílely. Dalším předpokladem je schopnost mít zodpovědnost za práci v týmu, porozumět a respektovat odlišné názory, zkušenosti a potřeby druhých a komunikační dovednosti – vyjádřit se, naslouchat a diskutovat. Z těchto důvodů je tato forma vzdělávání uplatňována především u dětí starších. Při práci ve dvojicích je snadnější poznat, které dovednosti dětem chybí, nežli při práci ve skupinách. Na nich pak cíleně a systematicky pracujeme (např. formulovat myšlenky a sdílet je ve dvojici, naslouchat, reagovat na názory i nesouhlasné apod.). Podstatné pro zavádění práce v malých skupinách je důležité, na jaké úrovni jsou vztahy mezi dětmi ve třídě a sociální a komunikační dovednosti, které jsou pro práci ve skupinách potřebné.

Rovnoměrně jsou ve vzdělávání zastoupeny aktivity *spontánní a řízené*. Specifickou formou vzdělávání je didakticky zacílená činnost, která je učitelkou přímo nebo nepřímo motivovaná. Dítěti je nabízena činnost, v níž je zastoupeno učení (spontánní i záměrné). Tato forma využívá činnosti v menších skupinách nebo individuální.

V předškolním vzdělávání se uplatňuje integrovaný přístup - vzdělávání podle integrovaných bloků, v nichž jsou jednotlivé vzdělávací oblasti rovnoměrně zastoupeny.

Metody vzdělávání:

Metody podpory výchovného působení:

Spontánní sociální učení založené na principu nápodoby vhodných postojů a vzorů chování. Sociální učení je považováno za psychologický mechanismus socializace. Lze jej definovat jako osvojování si komplexních způsobů chování a jednání přiměřených určité sociální situaci. Naším cílem je seznámit děti se sociálními postoji, hodnotami a různými sociálními rolemi. Základní formy sociálního učení jsou sociální posilování, imitace (nápodoba) a identifikace. Sociální posilování pro nás znamená určité žádoucí chování dítěte sociálně oceňovat a opakováním je upevňovat. Nápodobou (imitací) je míněno chování, které dítě přebírá, protože je k němu motivujeme. Učení identifikací má mnohé společné rysy s učením nápodobou. Opět jde o situaci, kdy dítě přejímá chování druhého člověka jako celku. Identifikace znamená ztotožnění a přejímání chování. Je způsobeno citovým vztahem nebo obdivem k určité autoritě, kterou dítě napodobuje, protože by chtělo být jako ona. Zde je velmi důležitý vzor chování veškerých dospělých, se kterými přichází dítě v mateřské škole do styku.

Vytváření pravidel pro společné soužití (při spontánní hře, hygienických úkonech, pobytu venku, stolování) využívá *situační učení*. Pravidla se vytváří postupně, v daných situacích se opakují a děti je pak dokáží co nejvíce používat.

Volná hra stimuluje a usměrňuje dětské jednání. Děti přijímají různé role od pozorujícího, přes přizpůsobujícího a spolupracujícího až po vůdčího člena dětské skupiny. Hra dětem umožňuje získávat sociální zkušenosti a řešit různé situace včetně konfliktů.

Metody podpory vzdělávacího působení:

Metoda *prožitkového učení* je založena na přímých zážitcích dítěte, spontánních aktivitách, podporuje dětskou zvědavost a radost dítěte z učení především formou *dětské hry*. Prožitkové učení zahrnuje vlastní iniciativu toho, kdo se učí. I když podnět přichází zvnějšku, pocit objevování, uchopení, porozumění vychází zvnitřku osobnosti. Tím, že učící se proniká do problému, nalézá řešení, pojmenovává, co se dověděl, nachází smysluplnost získaného poznatku a této dovednosti pro život, pocituje uspokojení, ovlivňuje své chování, postoje, někdy i změnu vlastní osobnosti. Naši snahou je poskytnout dětem prostřednictvím vzdělávací nabídky co nejvíce prožitků z reálného

prostředí, které je obklopuje. Tvorbě integrovaného bloku vždy předchází promyšlení a stanovení určitých aktivit. Přímé pozorování věcí, dějů či jevů je pro děti nezastupitelné. Realizaci bloků volíme s ohledem na aktuální situaci v reálném prostředí a jejich časové trvání je podle síly prožitku zájmu a množství podnětů.

Podpora tvořivosti je důležitý znak vhodně zvolených metod. Snahou je, aby děti měly možnost měnit realitu vlastním originálním způsobem.

Slovní metody - vyprávění, předčítání, vysvětlování, zadávání postupů nebo pravidel hry, slovní provázení činností. Dialogické slovní výměny mají nezastupitelnou funkci pro aktivní sdělování, možnost ptát se či dovést děti slovně k cíli vzdělávací činnosti. Rozhovory jsou pak objasňující, opakuji, shrnuji a reflexivní. Metody předčítání a další práce s textem jsou základem pro nacházení informací a jsou přínosem pro předčtenářskou gramotnost. Dále podporují rozvoj slovní zásoby a představivosti.

Metody názorné a demonstrační zahrnují pozorování předmětů a jevů, situací, práci s knižními ilustracemi, obrazy nebo fotografiemi. Patří sem také demonstrace akustické – poslech hudby, zvuků, rytmu; demonstrace vizuálně dynamické – projekce obrazů, videoukázek; exkurze – návštěva ZOO, muzea apod.

Metody praktické spočívají v nabídce pohybových, intonačních a rytmických dovedností, plošného a prostorového výtvarného vyjádření i nácviku běžných praktických dovedností (sebeobsluha, střihání, lepení, modelování...).

Metody s myšlenkovými operacemi zahrnují srovnávání, řazení, vyčleňování, skládání. Jsou využívány pro vytvoření vědomostí a dovedností potřebných pro rozvoj myšlení.

Metoda didaktické hry představuje hru s promyšleným cílem. Jsou zaměřeny na rozvoj myšlení, vyjadřování, získávání poznatků, opakování, hry s pohybovým základem a rozvojem jemné motoriky, hry se základem hudebně-pohybovým, výtvarným, hry s rozvojem osobnostně sociálním nebo s dramatickým vyjádřením.

5.4 Zajištění vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP:

Plán pedagogické podpory je nástrojem podporujícím práci pedagogů s dětmi v prvním stupni podpůrných opatření. Cílem je formulovat pozorované obtíže a zaměřit pozornost na hledání možných intervencí v oblasti forem a metod vzdělávání, organizace vzdělávání, hodnocení a používání pomůcek. Předpokladem je, že pedagogové sledují účinnost zvolených postupů a následně se, na základě realizované **pedagogické diagnostiky** a využívání podpůrných opatření, která jsou škole běžně dostupná, rozhodují o způsobu další práce s dítětem. Pedagogická strategie se bude ověřovat po dobu **3 měsíců**. V tomto období vyhodnocují pedagogové, zda jsou poskytovaná podpůrná opatření dostatečně účinná, tedy zda pro práci s dítětem jsou pedagogické postupy dostačující, nebo zda je nutná spolupráce s poradenskými pracovníky. Pokud se nepodaří do té doby ovlivnit průběh vzdělávání, je zákonnému zástupci dítěte doporučeno, aby s dítětem navštívil školské poradenské zařízení.

Pedagogická podpora přichází v úvahu ve třech oblastech:

- odchylky v oblasti výkonu - je nutno zjistit, zda se jedná o snížené schopnosti nebo o zanedbané dítě
- problémy v oblasti chování
- problémy v oblasti citové reaktivity - objevují se nejasnosti a nepředvídatelnosti reakcí, ale i problémy s vrstevnickou skupinou.

Východiska pro nastavení podpory pozorování dítěte, rozhovor s dítětem či jeho zákonným zástupcem, ústní prověřování znalostí a dovedností, analýza procesů, výkonů a výsledků činnosti, portfolio dětských prací, analýza dosavadního pedagogického přístupu. Pedagogové postupují na základě pedagogické či speciálně pedagogické diagnostiky. Prostředkem podpory I. stupně je

individualizovaná pomoc učitelky. Do spolupráce se snaží zapojit rodiče dítěte. Základní podmínkou je vhodná strategie jednání s rodiči. Mezi nejčastěji využívané **diagnostické situace** patří mimo jiné hra a kresba.

Oblasti pedagogické podpory

Oblast jemné motoriky: činnosti, které vedou k rozvoji koordinace a rychlosti pohybů horních končetin. Hodnotíme, co dítě dovede postavit, způsob provedení, souhyby, spolupráci obou rukou, lateralitu, kvalitu a dokonalost úchopů, přesnost cílených pohybů.

Nabízené činnosti: konstrukce z kostek a různých skládaček (lego, puzzle apod.), práce s drobným materiálem (např. korálky), kresba, modelování, vystřihování, nalepování a jiné výtvarné techniky, různé pracovní činnosti.

Oblast hrubé motoriky: činnosti, které vedou k rozvoji pohybů celého těla včetně lokomoce a pohybů velkých svalových skupin.

Nabízené činnosti: pohybové hry s jednoduchými pravidly, hry a cviky rozvíjející příslušné svalové skupiny, zařazování činností k rozvoji lokomočních pohybů v průběhu dne.

Oblast grafomotoriky a kresby: v této oblasti sledujeme, jak dítě prostřednictvím kresby vyjadřuje své myšlenky, city a přání, obsaženost kresby, správný úchop pastelky a přítlak.

Nabízené činnosti: obkreslování předloh, kresba lidské postavy, grafomotorická cvičení.

Oblast sebeobsluhy: činnosti, které vedou k rozvoji sebeobslužných činností jednak ve stravování (stolování, přijímání potravy, pití), dále hygieny (mytí, samostatnost při používání toalety, udržování čistoty apod.) a oblékání, obouvání, úpravy zevnějšku.

Sociální a citová oblast: pomoc a podpora dítěte v rozvoji schopnosti utvářet a pěstovat mezilidské vztahy a rozvíjet vztahy se sociálním okolím jako podmínky pro začlenění dítěte do společnosti. Zaměříme se na rozvoj sebevědomí, schopnosti podřídit se autoritě, ukázněnosti, vztahů k ostatním lidem, slušného chování na veřejnosti. V oblasti citové sledujeme aktuální citové projevy (vyrovnanost - nevyrovnanost, spontánnost, impulzivitu), převažující emoční ladění (labilitu nálad - vyrovnanost, převládající pozitivní - negativní ladění), celkovou úroveň citového vývoje, lásku k prostředí a k rodině (přirozenost citů, strojenost, opravdovost, přehánění, zdrženlivost, chladnost) a estetické citění (uspořádání prostředí, vkus).

Nabízené činnosti: společné hry, při kterých jsou přesně stanovena zvládnutelná a srozumitelná pravidla, spontánní a tematické kresby, dostatek neřízených činností a pohybového uvolnění.

Rozumové schopnosti: u deficitů v oblasti myšlení je častým doprovodným jevem změna reaktivity, zvýšená unavitelnost, porucha koncentrace pozornosti a s ní spojená nižší úroveň paměti, zejména v oblasti vštípování nových poznatků. Objevuje se snížená schopnost orientace v prostředí, představitelství je chudá, jednotvárná a nepřesná v důsledku nestálé pozornosti a aktivního útlumu.

Nabízené činnosti: hry na rozvoj myšlenkových operací:

- analýzy (manipulace a experimentování s předměty, které vedou k chápání podstatných znaků, vlastností, vzájemných souvislostí a vztahů, třídění podle tvaru, velikosti, barvy apod., záměrná manipulace - tvoření skupin apod., postupné zobecňování znalostí).
- syntézy (skládání jednoduchých předmětů ze dvou částí, skládání jednoduchých obrázků zrcadlově ze dvou částí, skládání obrázků z více částí s rovnými okraji, skládání obrázků z více částí se šikmými či různě tvarovanými okraji - puzzle, skládání částí do celku).
- analyticko-syntetické činnosti (popletené obrázky, obrázky s tajenkou, hledání rozdílů na zdánlivě stejných obrázcích).

hry a činnosti zaměřené na logiku a postřeh: doplnění obrázku známých předmětů, u kterých je vynechána určitá část, seřazení obrázků podle dějového sledu, sestavení obrázku nepravidelně rozstříhaného, sestavení tvarů z kostek podle předlohy, roztrídění tvarů do dvojic různých symbolů nebo geometrických tvarů atd.

Oblast verbálních schopností: v oblasti verbálních schopností je třeba se zaměřit jednak na **formální stránku** řeči, která se týká výslovnosti, artikulační obratnosti, plynulosti, tempa řeči, fonace atd. a na **obsahovou stránku** řeči, která je tvořena schopností formulovat vlastní myšlenky na základě rozsahu slovní zásoby, úrovně osvojení pravidel gramatiky, syntaxí apod. Zaměřujeme se

rovněž na pasivní slovní zásobu, která se projevuje v pochopení slovních příkazů, úkolů a otázek, tedy v reakci na výzvy, pochopení slovního výkladu a jeho zpětné reprodukce atd.

Nabízené činnosti: při všech činnostech poskytování dobrého mluvního vzoru, podněcování chuti dítěte komunikovat, rozvíjet slovní zásobu dítěte. Hry zaměřené na popis obrázků, správné řazení dějových obrázků, hry na rozvoj sluchové a zrakové percepce, hry na rozvoj schopnosti sluchové diferenciaci, rytmická cvičení, hry na rozvoj plošné i prostorové orientace apod.

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení IVP:

Tvorba Individuálního vzdělávacího plánu dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami je v souladu s vyhláškou 27/2016 Sb. a Zákona 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (§ 16 Podpora vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a § 18 Individuální vzdělávací plán). Individuální vzdělávací plán zpracovává škola, vyžadují-li to speciální vzdělávací potřeby dítěte. Individuální vzdělávací plán se zpracovává na základě doporučení školského poradenského zařízení a žádosti zákonného zástupce dítěte. Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, přičemž vychází ze školního vzdělávacího programu a je součástí dokumentace dítěte ve školní matrice. Individuální vzdělávací plán obsahuje údaje o skladbě druhů a stupňů podpůrných opatření poskytovaných v kombinaci s tímto plánem, identifikační údaje dítěte a údaje o pedagogických pracovnících podílejících se na vzdělávání dítěte. V individuálním vzdělávacím plánu jsou dále uvedeny zejména informace o:

- úpravách obsahu vzdělávání dítěte,
- časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
- úpravách metod a forem vzdělávání dítěte
- případné úpravě výstupů ze vzdělávání dítěte.

Individuální vzdělávací plán dále obsahuje jméno pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým mateřská škola spolupracuje při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb dítěte. Individuální vzdělávací plán je zpracován nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení a žádost zákonného zástupce dítěte. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeb dítěte. Zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu zajišťuje ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem dítěte. Mateřská škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny pedagogy a současně zákonného zástupce dítěte, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce dítěte podle § 16 odst. 1. Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje dítěti, zákonnému zástupci dítěte a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitel školy. Pro změny v individuálním vzdělávacím plánu se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování individuálního vzdělávacího plánu, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování

Vzdělávání nadaných žáků

Probíhá podle zákona 561/2004 Sb. (§ 17 Vzdělávání nadaných dětí, žáků a studentů) a vyhlášky 27/2016 (§ 27 Nadaný a mimořádně nadaný žák). Za nadané dítě se považuje především dítě, které při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadané dítě se považuje především dítě, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Zjišťování mimořádného nadání včetně vzdělávacích potřeb dítěte provádí školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou, která dítě vzdělává. Pokud se nadání dítěte projevuje v oblastech

pohybových, manuálních nebo uměleckých dovedností, vyjadřuje se školské poradenské zařízení zejména ke specifickým dětské osobnosti, která mohou mít vliv na průběh jeho vzdělávání. Míru nadání dítěte zhodnotí odborník v příslušném oboru, jehož odborný posudek zákonný zástupce dítěte školskému poradenskému zařízení poskytne.

Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka upravuje § 28 Vyhlášky 27/2016). Vzdělávání mimořádně nadaného dítěte se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce dítěte. Individuální vzdělávací plán je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného dítěte a je součástí dokumentace dítěte ve školní matrice.

Individuální vzdělávací plán obsahuje: závěry doporučení školského poradenského zařízení; závěry psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a pedagogické diagnostiky, které blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného dítěte, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost; údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické, speciálně pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému dítěti; vzdělávací model pro mimořádně nadané dítě, údaje o potřebě úprav v obsahu vzdělávání dítěte, časové a obsahové rozvržení vzdělávání, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů; seznam doporučených učebních pomůcek a materiálů; určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadané dítě; personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného dítěte; určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného dítěte a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením. Individuální vzdělávací plán je zpracován nejpozději do 1 měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku. Zpracování a provádění individuálního vzdělávacího plánu zajišťuje ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se zpracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením, případně školským zařízením, a zákonným zástupcem dítěte. Mateřská škola seznámí s individuálním vzdělávacím plánem všechny pedagogy a současně zákonného zástupce dítěte, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem. Poskytování vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu lze pouze na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce dítěte. Školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplňování individuálního vzdělávacího plánu a poskytuje zákonnému zástupci dítěte a škole poradenskou podporu. V případě nedodržování opatření uvedených v individuálním vzdělávacím plánu informuje o této skutečnosti ředitele školy. Pro změny v individuálním vzdělávacím plánu se použijí obdobně ustanovení týkající se zpracování individuálního vzdělávacího plánu, seznámení s ním, poskytování vzdělávání podle něho a vyhodnocování jeho naplňování.

5.5 Zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

Vzdělávání dětí od 2 do 3 let: v oblasti *Dítě a jeho tělo* se zaměřujeme na plnění těchto cílů: na účelně vybrané pohyby těla s intenzivními účinky na posílení zdravého růstu kostry, svalů, na pohyblivost kloubů a páteře, které vytvářejí předpoklady pro správné držení těla. Jedná se o přirozené pohybové činnosti, činnosti lokomoční. Chůze by se měla stát v každém prostředí stabilní, krok pravidelný se souhybnými pohyby paží, držení těla co možná nejvyrovnanější. Vytváříme předpoklady pro podřízení kroku udávanému tempu. Dále pro chůzi slalomovou, chůzi s překračováním, výstup do schodů a sestup z nízkých překážek. U běhu je třeba automatizovat správné návyky – zapojit paže, zdokonalovat harmonický pohyb celého těla při běhu, vedeme děti k pohotovému rozběhu, běhu k danému cíli, běhu od mety k metě. Opakováním krátkodobého běhu zvyšujeme zdatnost a vytrvalost dětského organismu. Skok je vydatným cvičením povzbuzujícím dynamickou sílu odrazu a cvičení obratnosti. Cílem je rozvíjet dovednost odrazu ze stoje, nácvik skoku obounoh i jednouh na místě i do dálky z místa. Seskok z vyšší roviny je prostředkem k

nácviku překovávání strachu. Lezení má posilující význam. Jako cvičení pohyblivosti páteře napomáhá k rozvoji zádočných svalů. Cílem je zdokonalování dovednosti lezení „po čtyřech“ a plížení, zvládání bezpečného překonávání překážek přeazením nebo podlezením. Zaměřujeme se také na upevňování dovednosti základních akrobatických postav a poloh, zdokonalování přesnosti a plynulosti provádění jednotlivých cviků. Rovněž poskytujeme dětem možnost rytmicky se uplatnit volbou vhodného rytmického celku a srozumitelného námětu. Podporujeme rychlý rozvoj obratnosti uchopováním a manipulací s předměty různých tvarů a materiálů jako prostředek nácviku jemné motoriky. Při uvědomování si vlastního těla se zaměřujeme na nácvik znalosti a schopnost pojmenování viditelných částí těla. Rozvíjíme sebeobsluhu a zdokonalujeme hygienické návyky, přičemž je podporována samostatnost. Děti vedeme k samostatnosti při jídle, učíme je správně držet lžici. Zaměřujeme se na kulturu stolování. Vedeme děti k samostatnosti při mytí rukou a obličeje, používání ručníku při utírání. Dále pak nacvičujeme správné čištění zubů a používání kapesníku. Rovněž vedeme děti k samostatnosti při používání toalety, oblékání, svlékání a uklízení svých věcí na místo. Rozvoj jemné motoriky je zajištěn prací s různými materiály. Jednoduchou manipulací činíme obsahově náročnější přidáním některých kombinačních prvků při sestavování a řazení tvarů a při konstruování. Zařazujeme rovněž hry s modelínou, pískem a konstrukčním materiálem. Poukazujeme na odlišné možnosti stavění, pomáháme vybírat vhodné tvary, zjišťujeme odlišnosti, čímž rozvíjíme i fantazii a tvořivost dítěte.

Ve vzdělávací oblasti *Dítě a jeho psychika* je naším cílem zajistit rozvoj poznávacích procesů, citů, vůle a řeči dítěte v souladu s jeho individuálními předpoklady. Pečujeme o stále dokonalejší schopnost dítěte porozumět se, proto jsou výzvy a pokyny dítěti sdělovány ve větách. Rozvíjení řeči chápeme jako plynulý proces vázaný na rozvoj všech stránek dětské osobnosti. Je nutno, aby děti slyšely co nejčastěji přirozenou, situaci úměrnou a smysluplně odpovídající řeč tvořenou z vět s jednoduchou větnou skladbou. Řeč dospělého má vést co nejčastěji k rozhovoru s dítětem, potřebné jsou i oboustranně kladené otázky a odpovědi. Nenásilně pečujeme o zdokonalování výslovnosti dětí. Poskytujeme vždy kultivovaný řečový vzor jako prostředek rozšiřování slovní zásoby dětí a rozvoje gramatické stavby jejich řeči. Cílem je také podněcování vlastní touhy hovořit a sdělovat přání, zážitky, podněcovat rozhovory dětí při hrách. Vést děti, aby se vyjadřovaly více slovy než gesty, vést je k používání jednoduchých vět. Dále ke schopnosti sledovat krátké srozumitelné verše a říkadla s pravidelným rýmem a k nenásilnému zapamatování výrazných veršů.

Rozvoj poznávacích schopností a funkcí, představitivosti a fantazie a myšlenkových operací je neoddelitelně spjat s citovým prožíváním – s častými prožitky sebeuplatnění a radosti z ocenění. Je proto vázán na výraznou potřebu nových poznatků a zkušeností, jejichž poskytování je dalším cílem této vzdělávací oblasti. Důležitou podmínkou je častá příležitost k vlastní aktivitě dětí, což souvisí s rozvojem celé osobnosti dítěte, které si více uvědomuje sebe samo a touží se prosadit. Děti musí mít příležitost soustavně poznávat, pozorovat, získávat přiměřené situační ponaučení i k praktické součinnosti. V činnosti poznávají děti různé vlastnosti předmětů, postihují jejich rozmanitost a všímají si účinků některých zásahů. Činnosti s předměty vedou děti k počátkům chápání základních vztahů, především prostorových a účelových, k označování množství a času. Cílem je umožnit dětem co nejvíce zacházet s věcmi různých vlastností a v různých prostorových vztazích i s rozmanitými možnostmi použití. Vždy začínáme od nejjednodušších úkolů a nároky pozvolna zvyšujeme. Dalším cílem je rozvoj pozornosti a paměti. Důležitý je aktivní styk s pozorovaným jevem, pokud možno prostřednictvím několika smyslů a několikeré pozorování s prohlubovanými zkušenostmi. Opakované pozorování procvičuje přirozeným způsobem paměť a vede k rozvoji myšlenkových procesů.

V oblasti sebepojetí, citů a vůle je naším cílem rozvíjet u dětí citové vztahy k rodině i mateřské škole, prohlubovat citové vztahy k ostatním dětem i zaměstnancům školy. Učit se vyjadřovat své city slovně, posilovat pocit bezpečí a jistoty v kontaktu s učitelkami i ostatními dětmi. Předcházet pocitům strachu a nejistoty. Vést děti k rozvoji aktivity při samostatném projevu. Vytváření předpokladů pro posilování soustředění dítěte na určitou činnost a k návyku započatou činnost dokončit. Rozvíjet pocit z uspokojení z výsledků vlastní činnosti. Rozvoj pocitu osobní jistoty a

sebevědomí. Rozvoj spontánní tvořivosti dětí a tím vyvolání radosti a spokojenosti. Rozvoj kladných citových zážitků při setkání s přírodou i kulturou.

Ve vzdělávací oblasti *Dítě a ten druhý* podporujeme rozvoj prosociálních postojů a vyšších citů (např. soucit, snaha pomáhat druhým apod.). Během třetího roku života dítěte se začínají vytvářet rozličné motivované kvalitativně odlišné postoje a vztahy k lidem, věcem, situacím. Vznikají nové potřeby a zájmy, které jsou předpokladem dalšího rozvíjení a obohacování citů dítěte. Požadavky kladené na dítě v této oblasti musí být vždy pro dítě jasné, srozumitelné, musí navazovat na jeho zkušenosti a být splnitelné. V průběhu denních činností zaměřujeme pozornost ke vzbuzování a rozvíjení prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem. Podporujeme sympatie a kamarádské vztahy k druhým dětem, podněcujeme touhu dětí udělat druhým radost. Vedeme děti k osvojování pravidel a návyků soužití a jeho přesvědčení, že se tato pravidla musí dodržovat. Součástí přesvědčení musí být i citový přízvuk, pocit libosti z dodržování pravidla a pocit sympatie k učitelce, která pravidla stanoví. Vedeme také děti k přiměřené opatrnosti a starostlivosti o vlastní bezpečí a bezpečí ostatních dětí. Vzbuzujeme pocit odpovědnosti za druhé. Učíme děti vzájemně si sdělovat zážitky a vedeme je ke spolupráci.

Záměrem vzdělávacího úsilí pedagogů v oblasti *Dítě a společnost* je prohlubování a osvojování nejjednodušších pravidel chování v kolektivu. Učíme je udržovat pořádek v osobních věcech i hračkách, učíme poznávat, co ruší soulad a pořádek při společném soužití, učíme je šetrně zacházet s hračkami a knihami, poprosit o věc či pomoc, následně poděkovat, při vstupu a odchodu pozdravit.

Dalším cílem je rozvoj společenského a estetického vkusu. Základem rozvoje společenského i estetického vkusu je vytváření elementárních základů estetické kultivace dítěte, čímž přispíváme k jeho harmonickému rozvoji. Rozvíjíme smysl dětí pro melodii, učíme je intonovat jednoduché písně rytmicky přesně. Při zpěvu podněcujeme děti svým příkladem, rytmizujeme říkadla. Dále je vedeme k citlivému vnímání zvuků z okolí, rozlišujeme směr zvuku a určujeme jeho kvalitu včetně jemnější kvality zvuku jako je výška a síla tónu. Děti hudbě naslouchají a současně nebo následně se podle hudby učí pohybovat. Vedeme děti k rozlišování mluveného slova a zpěvu. Využíváme jednoduché hudebně pohybové hry, postupně začínáme zařazovat i náročnější prvky, v nichž jde o souhru dvojice či trojice. Také dětem poskytujeme možnost pokusů o rozezvučení přístupných hudebních nástrojů, které pojmenováváme. V nástrojové hře usilujeme o jemný a citlivý souzvuk a tím o rozvoj estetického cítění.

Charakteristickým znakem tohoto věkového období je znaková kresba. Při práci se známým výtvarným materiálem vedeme děti k výtvarnému vyjadřování představ, vedeme je dotazy k pojmenování nakresleného, nabízíme konkrétní obsah k výtvarnému zpracování a provokujeme je otázkami k jeho zobrazení. Seznamujeme děti s výtvarným materiálem, při opakovaných pokusech s dalšími možnostmi výtvarných materiálů, vždy hravou formou. Umožňujeme dětem výtvarné vyjadřování představ na základě společných zážitků, zážitků z domova či známých pohádek. Pohádky a příběhy s dětským hrdinou využíváme k vytváření povědomí dětí o existenci ostatních kultur a národností.

Cíle v oblasti *Dítě a svět* jsou následující: umožňovat dítěti po celý rok kontakt s přírodou spojený s aktivním pohybem a hrou. Vést děti k vnímání změn v přírodě během roku. Podněcovat využívání přírodního materiálu a přírodnin při různých hrách. Rozšiřovat poznatky dětí o přírodních jevech. Učit znát a jednoduše slovně označovat přírodní prostředí zahrady a blízkého okolí dítěte. Vytváříme u dětí lásku k přírodě a úctu ke všemu živému prostřednictvím vyvolávání libých citových zážitků při setkávání s přírodou.

5.6 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka. Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni roditelského mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se

ocitají ve znevýhodněné pozici. Je třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka začala být poskytována jazyková podpora již od samotného nástupu do mateřské školy. Při práci s celou třídou je třeba mít na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobit tomu didaktické postupy a děti cíleně podporovat v osvojování českého jazyka.

Mateřské školy poskytují dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání.

Zvláštní právní úprava platí pro mateřské školy, kde jsou alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání. V takovém případě zřídí ředitel mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu je rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne.

Ředitel mateřské školy může na základě posouzení potřeby jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy.

Při přechodu na základní školu by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Podpůrným materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání, který lze využívat při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.

6. Vzdělávací obsah

6.1 Integrované bloky

6.1.1 Kouzelný malíř podzim

Název integrovaného bloku: Kouzelný malíř podzim

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Charakteristika integrovaného bloku: První integrovaný blok je určen pro mladší děti ve třídě Berušek. Smyslem je první seznámení s prostředím mateřské školy, novými dospělými i ostatními dětmi. Blok využívá podzimní přírodu a slunečné počasí panující většinou počátkem září k vyzkoušení prvních nejjednodušších činností v mateřské škole a postupné adaptaci dětí na život v kolektivu. Dětem je v tomto bloku podzim předkládán jako období, které nám dává své dary, důležité pro zdraví. Dále je zaměřen na vnímání všech změn v přírodě, které s sebou podzim přináší. Od krásných barev a slunečných dnů, přes nevlídné počasí až po přichystání se přírody k zimnímu spánku. S jejich pomocí je u dětí rozvíjen smysl pro krásu, učí se dívat se a všimnout si. Pozorováním přírody děti získávají mnoho cenných informací o životě v ní a další poznatky, které

jsou neocenitelnou zkušeností do dalšího života. Podzim je představován také jako období plné specifických her a lidských činností.

Návrhy dílčích témat pro realizaci:

Téma **Je konec prázdnin, těšíme se do školky** obsahuje podtémata:

Vzpomínáme na letní sluníčko

Už chodím do školky

Kde bydlím já a moje rodina.

Téma **Dary podzimu** obsahuje podtémata:

Máme rádi ovoce

Chodíme na houby

Červená se šípek

Sklízí se brambory.

Téma **Podzim je král** obsahuje podtémata:

Podzimní loučení

Pouštíme draka

Počasí na podzim

Lístéček mi dlaň spad

Podzim v les

Klíčové kompetence	Dílčí cíle	Očekávané výstupy
soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů	rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie	záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem	posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.) vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a	vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všímá si (nového, změněného, chybějícího) naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v

	neustálých proměnách	životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení	osvojení si věku přiměřených praktických dovedností	zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého	uvědomění si vlastního těla osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem	vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci	rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)	pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost	získání relativní citové samostatnosti	odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit

		splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo	posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)	vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimát si (nového, změněného, chybějícího) naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
	vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách	vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.) orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích	rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie	záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou	rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních	přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy	rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané	pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a

		řídít se jimi, podřídít se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá	osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem	navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých	rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny	začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.) utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit	seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému	dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím	rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i	pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně

	produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)	reagovat správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění	seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu	osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění	posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)	vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit	rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám	zvládat běžné činnosti a požadavky na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
má základní dětskou představu o tom, co je v prožívat radost ze zvládnutého a poznaného souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat	poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)	prožívat radost ze zvládnutého a poznaného uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)	rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí	zvládnout základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)

6.1.2 Královna zima

Název integrovaného bloku: Královna zima

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Charakteristika integrovaného bloku: Integrovaný blok zaměřený na zimní období přináší mladším dětem možnost všimnout si krásy zimní krajiny, poznávat různé podoby a typické jevy zimního počasí. Umožňuje poznávat různé možnosti využívání sněhu a ledu k zimním sportům. Zimní sporty logicky navazují na zdravý životní styl, rozvoj fyzické zdatnosti a upevňování zdraví. To vše je doplněno nutností vhodného oblečení. Kromě radosti přináší zima také starosti a různá nebezpečí. V integrovaném bloku je pamatováno na péči o zvířata a ptactvo v zimě. Děti si mohou uvědomit spjatost člověka s přírodou a posoudit vhodnost zásahů člověka do přírodního prostředí. Doba Mikulášské nadílky a adventu přináší dětem poznatky o lidových tradicích a umožňuje tak vytvářet citový vztah k místu, kde dítě žije. Zimní čas je rovněž vhodný k vyprávění pohádek a příběhů. Děti se seznámí jak s pohádkami klasickými, tak s příběhy s dětským hrdinou. Prostřednictvím pohádky se seznámí s dopravními prostředky či zvířaty.

Návrhy dílčích témat pro realizaci:

Téma **Předvánoční čas** obsahuje podtémata:

Zimní usínání

Mikuláši, Mikuláši, kdo to tady děti straší?

Vánoce přicházejí

Těšíme se na Ježíška.

Téma **A přišla zima bílá** obsahuje podtémata:

Sněhulák je bílý pán

Sněhová vločka

Ptáčci v zimě

Teple se oblékáme

Leden, leden přikryl vodu ledem.

Téma **Pohádky pro zimní čas** obsahuje témata:

Pohádkové korálky

Jede, jede mašinka

Zvířátka v pohádce.

Téma **Máme rádi zvířata** obsahuje podtémata:

Myšičko myš, pojď ke mně blíž

Veverka Čiperka.

Klíčové kompetence	Dílčí cíle	Očekávané výstupy
ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog	rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu	vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se domluvit se slovy i gesty, improvizovat popsat situaci (skutečnou, podle obrázku) porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)

má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije	osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy	mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost	seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije rozvoj společenského i estetického vkusu	vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo) vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí) zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci	rozvoj a užívání všech smyslů	vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.) ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.) zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
odhaduje rizika svých nápadů,	vytváření prosociálních postojů	uvědomovat si svá práva ve

jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem	(rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)	vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům	poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí	chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti	vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení	přemýšlet, vést jednoduché úvahy a to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí	vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)	uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému přiznávat stejná práva druhým a respektovat je bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím	rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu	vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se) domluvit se slovy i gesty, improvizovat popsat situaci (skutečnou, podle obrázku) porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách) učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim	posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)	respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc

dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)	pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit	apod.) všímat si změn a dění v nejbližším okolí porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky	rozvoj schopnosti sebeovládání rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat	vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky zorganizovat hru být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
se nebojí chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu	rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)	vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí, a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování	rozvoj fyzické i psychické zdatnosti	mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat	posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)	respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. vnímat, co si druhý přeje či

		potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, všimnout si změn a dění v nejbližším okolí uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit	pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit	všimnout si změn a dění v nejbližším okolí porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

6.1.3 Veselé, strakaté a voňavé jaro

Název integrovaného bloku: Veselé, strakaté a voňavé jaro

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Charakteristika integrovaného bloku: Třetí integrovaný blok určený pro mladší děti je založen na změnách v přírodě, které s sebou přináší jaro. Děti se seznamují s postupným probouzením přírody, které vrcholí barevně rozkvetlými loukami a stromy. Učí se poznávat a postupně pojmenovávat květiny luční i zahradní. Předkládány jsou dětem rovněž typické jarní práce na zahradě, jejichž výsledkem je vypěstování ovoce a zeleniny. Seznamují se se zvířaty a jejich mláďaty, hmyzem, který mohou na jaře pozorovat (včely, motýli, sluníčko sedmítečné apod.). Jaro je představováno jako období, v němž mohou děti venku provádět činnosti a hry zcela odlišné od zimního období. S tím souvisí nutnost pečovat o vlastní tělo a zdraví. Děti jsou seznamovány se zásadami bezpečnosti při pohybu na ulici i v přírodě. Období plynule přechází do počátku léta, kde jsou dětem nabízeny možnosti výletů spojené s poznáváním exotických zvířat, zajímavostí v okolí a koupáním. S teplými jarními dny mají děti možnost seznamovat se s životem u vody a ve vodě. Jarní období je spojeno i s oslavami Velikonoc, Svátku matek a Mezinárodního dne dětí. Tyto svátky vedou děti k uvědomění si tradic a vytváření prosociálních vztahů k druhým lidem.

Návrhy dílčích témat pro realizaci:

Téma **Předjaří** obsahuje podtémata:

Kam mizí sníh

Poslové jara

Hry na jaře

Příroda se probouzí.

Téma **Svátky jara** obsahuje podtémata:

Hody, hody, doprovody

Svátek mé maminky

Slavíme Den dětí.

Téma **Přišlo jaro** obsahuje podtémata:

Jaro už je tu

Travička zelená

Zvířátka a jejich mláďátka

Jaro na zahrádce

Všechno kvete a voní

Zahrajem si na motýly

Kde se vzaly, tu se vzaly pampelišky v trávníčku.

Téma **Těšíme se na léto** obsahuje podtémata:

Jedeme na výlet do ZOO

Dáváme na sebe pozor

Kdo bydlí na louce

Hop do vody, do vodičky

Klíčové kompetence	Dílčí cíle	Očekávané výstupy
samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej	ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými	odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat	vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách	uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají) dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)	vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat	zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.) vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

si uvědomuje, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky	ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými	odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky	osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě	zachovávat správné držení těla koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije	rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání	těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním zachytit a vyjádřit své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.
řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost	rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit	uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní	osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)	chápat slovní vtip a humor naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci sledovat očima zleva doprava sledovat a vyprávět příběh, pohádku projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon
odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých	vytváření základů pro práci s informacemi	zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky,

		podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi) chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.) chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (ted', dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase, řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit	získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci	rozhodovat o svých činnostech vyjádřit souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout	vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí	uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšimavost, pohodlnost a nízká aktivita	rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách	pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí,

mají svoje nepříznivé důsledky		chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.) rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všítat si nepořádků a škod, upozornit na ně
ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku	poznávání jiných kultur	mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem	vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností	porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu	rozvoj kooperativních dovedností	chápat, že všichni lidé (dětí) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou spolupracovat s ostatními
dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)	osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu	pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých

6.1.4 Barevný podzim u Krakonoše

Název integrovaného bloku: Barevný podzim u Krakonoše

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Charakteristika integrovaného bloku: Na začátku podzimního bloku dbáme na klidné, příjemné klima, ve kterém se děti mohou adaptovat na nové prostředí. Zvykají si na režim v mateřské škole, paní učitelky. Učí se respektovat dospělého a zároveň s ním komunikovat. Děti poznávají nové kamarády, navazují nová přátelství. Je prohlubována ohleduplnost, slušnost, samostatnost. Podzimní témata zaměřujeme na kamarády, rodinu a přírodu. Děti získávají nové znalosti, informace, prožitky. Učíme se, jak se chovat k přírodě, jak ji chránit. Rozvíjíme estetické vnímání, fantazii, představivost a pozorovací schopnosti. Zaměřujeme se na chování dětí k personálu, zdravíme, prosíme, děkujeme. K režimu dne patří hygiena, stravování a sebeobsluha. V těchto oblastech je dbáno na vedení dětí k samostatnosti. Během podzimu rozvíjíme pracovní a výtvarné dovednosti, hojně využíváme plody, přírodniny, tvoříme např. z kaštanů, dýní, klacíků, brambor, jablíček.

Návrhy dílčích témat pro realizaci:

Téma **Návrat z prázdnin** obsahuje podtémata:

Cesta vláčkem k novým kamarádům do mateřské školy

Za pohádkou do školky

Já a moje rodina

Sluníčko zapadá za hory.

Téma **Návštěva u Krakonoše** obsahuje podtémata:

Krakonoš a jeho zahrádka – houby, Krakonoš a jeho zahrádka – jablíčko, hruška, Krakonoš a jeho zahrádka - šípek

Krakonoš a jeho zvířátka – Kohoutek a slepička, Krakonoš a jeho zvířátka - ježek

Téma **Podzime, podzime, už zas nosíš deště....** obsahuje podtémata:

Fičí nad Krakonošovem – počasí, Fičí nad Krakonošovem – drak.

Klíčové kompetence	Dílčí cíle	Očekávané výstupy
soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů	seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu	adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog	rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování	projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit

		splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat řídít a vyhodnocovat	získání schopnosti záměrně řídít svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci	domluvit se slovy i gesty, improvizovat uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)	rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit	vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim
klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo	seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije	vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích	rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně- logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie	chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při domluvit se slovy i gesty, improvizovat společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla	získání schopnosti záměrně řídít svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci	domluvit se slovy i gesty, improvizovat uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování

společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy		(např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti	osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla) rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie	chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.) chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní	rozvoj a užívání všech smyslů	mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“ poznat napsané své jméno poznat některá písmena a číslice, popř. slova poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví,

		bezpečí a pohodu svou ani druhých
rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit	rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)	vyvinout volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení vědomě využívat všech smyslů, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího) vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem	vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevoval	být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)	rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevoval se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí	bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod. rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých

6.1.5 Zimní kouzlení pana Krakonoše

Název integrovaného bloku: Zimní kouzlení pana Krakonoše

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Charakteristika integrovaného bloku: Krásný vánoční čas prožíváme s dětmi velmi intenzivně. Nejprve se chystáme na příchod Mikuláše. Tvoříme čertovské peklo, vyrábíme a zdobíme školku. Procvičujeme a nacvičujeme spoustu písní, básní, říkanek, tanečků, koled na besídku pro rodiče s cílem zapamatovat si jednoduchý text, melodii a uplatnit fantazii a tvořivost v hudebně pohybových činnostech. Děti pracují s těstem při pečení perníčků a cukroví. Vánoce se blíží a děti se podílí na výzdobě mateřské školy vlastními výrobky. Po vánocích děti pozorují období zimy. Tvoříme ze sněhu, pekáčujeme, lyžujeme. Děti se seznamují s novými jevy, učí se o lidském těle a zdraví. Jak na sebe dávat pozor a co znamená slovo nebezpečí. Seznamujeme děti se životem ptáčků v zimě, o

tom jak se chovat, když jim chceme pomoci. Pozorujeme stopy ve sněhu volně žijících zvířátek. Zkoušíme vlastnosti barev. Při dlouhé zimě se zaměřujeme na poslech pohádek a dramatizaci.

Návrhy dílčích témat pro realizaci:

Téma **Advent na horách** obsahuje podtémata:

Krakonošovi čertíci

Co to voní, kdo to ví...

Před vánoci jeden tejden.

Téma **Krakonošova zahrádka pod sněhovou peřinou** obsahuje podtémata:

Zimní hry a sporty

Obloha je plná mraků, hustě sněží celý den – počasí, Obloha je plná mraků, hustě sněží celý den - sněhulák

Huboval vrabčák na zimu

Mám dvě teplé rukavičky.

Klíčové kompetence	Dílčí cíle	Očekávané výstupy
se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat	rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí	zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.) zvládnout sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímatstravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení	rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)	zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem	rozvoj schopnosti sebeovládání	bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit	osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i	naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)

	neverbální (výtvorné, hudební, pohybové, dramatické)	vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím	rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních	zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění	vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat	vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky	získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci	zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami
ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit	rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny	porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje, a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

6.1.6 Jarní probouzení v Krakonošově zahrádce

Název integrovaného bloku: Jarní probouzení v Krakonošově zahrádce

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Charakteristika integrovaného bloku: Tento blok navazuje na získané vědomosti - děti pozorují každou změnu v přírodě - tání sněhu, bublání potůčku, první jarní květiny, probouzení broučků, jak se staráme o zvířátka, rozkvétání stromů, oslavování jarních svátků, jak z malinkého semínka vyrostle kytička. Připravujeme oslavu maminek, jak důležité je maminčino pohlazení, políbení. S využitím pohádek chceme připravit děti na realitu života, zvýšit jejich pohybový potenciál, vytvořit pohodové prostředí pro jejich individuální rozvoj. V pohádkách lze nalézt skoro vše např. v Perníkové chaloupce Mařenka našla v nouzi řešení k záchraně sebe i Jeníčka. Každý princ např. ve Zlatovlásce, musel splnit několik úkolů, aby si princeznu zasloužil. Co dával na první místo? Zdraví, lásku, štěstí? Pro krtečka to byly třeba kalhotky s kapsami. V pohádce O veliké řepě je jasné, že i ta malá myška může hodně pomoci. Nebo třeba Víla Amálka, která jen tančila na

paloučku nebo v lesíčku a tím si přitom trénovala fyzickou a čistila si tím hlavičku. Bereme si příklady z pohádek a uvidíme, zda všechno dobře dopadne.

Návrhy dílčích témat pro realizaci:

Téma: Jarní bublání horského potůčku obsahuje podtémata:

Jarní potůček

Přišlo jaro do vsi, kde jsi, zimo, kde jsi?

Roste, roste travička, vyrostete z ní kytička

Téma: Jarní čarování obsahuje podtémata:

Pozval brouček kamarádku k sousedovi na zahrádku

Čáry máry v dutém stromě

Svátky jara - velikonoce

Na tom našem dvorečku

Téma: Sluníčkové pohlazení obsahuje podtémata:

Na zahrádce pod jabloní

Pampeliška maminka

Maminčino políbení

Kouzelné sluníčko

Život u rybníka – vodník a jeho říše

Jak oslavujeme svátek dětí.

Klíčové kompetence	Dílčí cíle	Očekávané výstupy
soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů	seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí	adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a slovně reagovat situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem	rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních	formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí

	(výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)	
se dokáže vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)	rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí	adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost	osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem	domluvit se slovy i gesty, improvizovat
klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo	osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické	dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou	rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu	osvojit si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi naučit se zpaměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy	rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám	porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi,

		staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)
napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí	posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)	pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.) navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých	rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané	dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím	rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)	naučit se nazpaměť krátké texty, úmyslně si zapamatovat a vybavit naučit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.) sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí, a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování	rozvoj schopnosti sebeovládání	dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair
dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)	vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými	uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou

		uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznává stejná práva druhým a respektovat je
--	--	--

6.1.7 Poznáváme svět

Název integrovaného bloku: Poznáváme svět

Oblast: Dítě a jeho tělo, Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a společnost, Dítě a svět

Charakteristika integrovaného bloku: Tento blok rozvíjí u dětí vědomosti - lidé a věci kolem nás, hovoříme o morálních hodnotách člověka, rozvíjíme estetické citění, podporujeme samostatnost při jednoduchých pracovních úkonech. Děti si osvojují sociální dovednosti jako je komunikace s učitelkou nebo kamarádem, zapojení se do her a pracovních činností, a adaptování se na nové prostředí, sebeovládání apod. Hledáme odpovědi na otázky, jak je důležité se seznamovat s novými poznatky, s věcmi, které slouží lidem při práci, úloha strojů a přístrojů v životě člověka, rozlišovat různá povolání (rodičů, prarodičů).

Návrhy dílčích témat pro realizaci:

Téma: **Vydáme se do světa** obsahuje podtémata:

Povídání o pejskovi a kočičce

Máme rádi zvířata

Čas plyne jako voda v Jizeře

Ten dělá to a ten zas tohle

Moje tělo a zdraví.

Klíčové kompetence	Dílčí cíle	Očekávané výstupy
soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů	poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí	chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej	rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, citění a prožívání osvojení si věku přiměřených praktických dovedností	být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
se učí svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat	vytváření základů pro práci s informacemi vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i	dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát fair porozumět běžným projevům

	technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách	vyjádření emocí a nálad vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušeností k učení
řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého	vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.	respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod. respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
se domlouvá gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci	seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představitivosti a fantazie	vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla utvořit jednoduchý rým
klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo	rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané	formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích	osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy	řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápad“
se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění	pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit	mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)

		mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)	rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních	postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí projevoval zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon
má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat	pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit osvojení si věku přiměřených praktických dovedností	mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.) mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu	rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání	být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem

6.2 Popis zpracování třídního vzdělávacího programu

Integrované bloky jsou zahrnuty v třídních vzdělávacích programech. Jejich obsah a náročnost odpovídá věkovému složení každé třídy. Ve třídě Berušek se jedná o děti ve věku 3 - 5 let a děti mladší, tedy 2 - 3 leté. Integrované bloky odpovídají ročním obdobím, z čehož vychází i jejich názvy: Kouzelný malíř podzim, Královna zima a Veselé, strakaté a voňavé jaro. Každý blok je dále členěn do témat a podtémat. Volba témat odpovídá aktuální situaci. První témata jsou zaměřena na adaptaci dětí v mateřské škole, pochopení a přijetí pravidel tohoto společenství. Další témata postupně rozvíjejí dítě ve všech oblastech podle jeho možností a schopností.

Do třídy Sluníček jsou zařazovány děti ve věku 4 - 6 (popř. 7) let. Vzdělávací obsah je zaměřen na získávání vědomostí, dovedností, poznatků a zkušeností, které jsou důležité pro vstup do základní školy. Úkoly jsou tedy náročnější. Integrované bloky jsou rozděleny do ročních období a jejich názvy jsou: Barevný podzim u Krakonoše, Zimní kouzlení pana Krakonoše, Jarní probouzení v Krakonošově zahrádce a Poznáváme svět.

6.3 Dílčí projekty a programy

V oblasti Dítě a jeho tělo se zaměřujeme na rozvoj fyzické zdatnosti, obratnosti a odolnosti. Každoročně zařazujeme předplavecký výcvik ve Sportovním centru Jilemnice, kde děti pod vedením proškolených instruktorů plavání získávají schopnost překonávat strach z vody a základy předplavecké výuky. Vše probíhá formou her ve vodě.

Každoročně je zařazován kurz lyžování ve spolupráci s lyžařskou školou. Pod vedením proškolených instruktorů lyžování získávají děti schopnost pohybovat se bezpečně na sněhu a základy lyžování včetně schopnosti jízdy na lyžařském vleku.

Ve spolupráci se Sportovní školičkou je každoročně zařazována sportovní příprava dětí od 4 let. Jedná se o spektrum různých sportovních odvětví, které si děti v průběhu osmi lekcí vyzkouší (lehká atletika, gymnastika, míčové hry apod.).

Pro předškoláky a jejich rodiče je ve spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Semilech každoročně pořádán pracovní seminář Školní zralost. Na základě praktických cvičení získávají rodiče představu o tom, co mají jejich děti před nástupem do základní školy zvládnout a o tom, jak a na čem s nimi doma pracovat.

Pro rodiče a děti jsou pořádány výtvarné dílny - podzimní, vánoční nebo velikonoční. U dětí je rozvíjena tvořivost, fantazie a estetické cítění.

V oblasti environmentální výchovy je zpracován program EVVO. Zahrnuje náměty pro environmentální výchovu většinou spojené s výlety po okolí nebo činnostmi v herně či na zahradě mateřské školy. Děti jsou vedeny k tomu, aby si aktivně všímaly, co se kolem nich děje. Cestou pokusu a omylu zkoušely, experimentovaly a spontánně vymýšlely nová řešení problémů. Zároveň jsou vedeny k tomu, aby vnímaly svou sounáležitost s přírodním i společenským prostředím a uvědomovaly si odpovědnost za zachování zdravého životního prostředí ve spojení s ochranou zdraví a bezpečí.

7 Systém evaulace

Oblast	Cíle a kritéria	Nástroje	Časové rozvržení	Odpovědnost
Koncepce a rámec školy	Soulad ŠVP PV s RVP PV (hlavní zásady tvorby ŠVP PV, vzdělávací obsah i podmínky. Zda podává ŠVP PV jasný obraz o mateřské škole, způsobu práce a poskytovaném vzdělávání, umožňuje dosahovat vzdělávacích cílů, je zpracován přehledně a jasně, hodnotíme jeho jedinečnost a původnost). Vhodnost ŠVP PV vzhledem k podmínkám (zda vychází z analýzy podmínek školy a vychází z možností, které nabízí okolní prostředí). Pojetí a zpracování vzdělávacího obsahu (koncepti vzdělávacího obsahu a formální kvalitu integrovaných bloků). Otevřenost ŠVP PV (zda umožňuje další rozvoj a zkvalitňování, poskytuje prostor pro změny).	Rozhovory s pedagogy, diskuse v rámci pedagogického sboru, analýza písemné dokumentace, hospitace, zpětná vazba formou písemného hodnocení	Rozhovory, diskuse průběžně, analýza písemné dokumentace, hospitace 2x ve školním roce, písemné hodnocení na konci 3. roku do 31.8.	Zástupkyně ředitele školy, pedagogický personál
Pedagogické vedení školy	Plnění cílů ŠVP PV, hodnocení podmínek vzdělávání v kontextu s RVP PV (věcné, životospráva, psychosociální, organizace chodu, řízení mateřské školy, personální a pedagogické zajištění, spoluúčast rodičů, podmínky vzdělávání dětí se SVP, dětí nadaných a dětí mladších 3 let), práce pedagogů (pedagogický styl - metody a formy práce, metodické a diagnostické postupy.	Hospitace, pozorování, písemná zpětná vazba.	3. rok na konci školního roku (do 31.8).	Zástupkyně ředitele školy, pedagogický sbor.

Kvalita pedagogického sboru	Plnění povinností učitelek mateřské školy (odpovědnost, provádění odborných činností, vedení vzdělávání, vytváření vztahů mezi rodiči a školou), práce nad rámec povinností. Hodnocení TVP a jejich naplňování, jejich promyšlenost a plánovitost, integrované bloky.	Hospitace, sebereflexe.	Hospitace 2x ve školním roce, sebereflexe, písemně na konci 1. roku, 2. roku a 3. roku (do 31.8.)	Zástupkyně ředitele školy, pedagogický sbor.
Vzdělávání	Vzdělávací pokroky dětí (rozvoj a učení, vzdělávací pokroky ve všech oblastech, prospívání dítěte vzhledem k jeho individuálním potřebám a možnostem).	Pozorování, hodnocení portfolia dítěte, pravidelné písemné záznamy	1., 2. a 3. rok na konci školního roku (do 31.8.).	Pedagogický sbor.
Vzdělávací výsledky	Vzdělávací přínos u dětí (role vzdělávání v mateřské škole v celkovém rozvoji dítěte, přínos vzdělávání v jednotlivých oblastech vzdělávání).	Analýza portfolia dětí, pozorování, analýza pravidelných záznamů o dítěti.	1., 2. a 3. rok na konci školního roku (do 31.8.).	Pedagogický sbor
Podpora dětí při vzdělávání (rovné příležitosti)	Podpora dětí při vzdělávání (rovné příležitosti) Hodnocení vzdělávání dětí ze sociálně znevýhodněného a kulturně odlišného prostředí, vzdělávání dětí cizinců, příslušníků národnostních menšin, hodnocení výchovy k lidským právům (zejména v souvislosti s rasismem), vedení výchovy prosociálním směrem	Pozorování, rozhovory s dětmi, sebereflexe výchovně vzdělávací práce.	3. rok na konci školního roku (do 31.8.).	Pedagogický sbor.